

Președintele Parlamentului a avut o întrevedere cu președintele CNPF

2

Niște bani prin care statul își certifică implicarea

3

Leul se duce la vale: depreciere maximă din ultimii patru ani

5

Circa cinci sute de producători autohtoni va întruni cea de-a XIX-a ediție a Expoziției naționale "Fabricat în Moldova – 2020". Evenimentul este preconizat pentru perioada 29 ianuarie – 2 februarie, la Centrul Internațional de Expoziții (CIE) "Moldexpo", transmite MOLDPRES.

Ediția din acest an a celei mai mari expoziții de mărfuri din țara noastră, cu genericul "Acasă! Autentic! Autohton!" este organizată de Camera de Comerț și Industrie (CCI), sub patronajul Guvernului, în parteneriat cu Agenția de Investiții și Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii.

Potrivit președintelui CCI, Sergiu Harea, la ediția curentă sunt înscrise 19 standuri colective – pentru 18 consilii raionale și UTA Găgăuzia. "În toate cele trei pavilioane și în zona deschisă de pe teritoriul centrului expozițional vom putea vedea produsele și serviciile prezentate de peste 460 de antreprenori autohtoni. Participanții sunt din diferite ramuri ale economiei naționale: industria alimentară, ramura vitivinicolă, industria mobilei, cea ușoară, utilaje, tehnică și aparate, instituții de cercetări științifice și alte domenii", a explicat Sergiu Harea.

Ediția din acest an a expoziției "Fabricat în Moldova" va include un stand colectiv reprezentat de antreprenori din România și Basarabia (Federația Rusă). "De asemenea, la această ediție, în premieră, vom avea o amplasare specială a produselor eco. Dorim prin acest lucru să informăm consumatorii din țară că în Republica Moldova există produse organice și acestea sunt fabricate de moldovenii noștri", a specificat șeful CCI.

Ca de obicei, agenda expoziției prevede mai multe forumuri de afaceri, seminare, sesiuni de instruire, ateliere de lucru, susținute de instituții publice din țară și parteneri de dezvoltare.

Circa 500 de producători autohtoni vor participa la Expoziția "Fabricat în Moldova – 2020"

Curs valutar
29.01.2020

Valuta	Rata	Cursul
USD	1	17.6107
EUR	1	19.3893
UAH	1	0.7152
RON	1	4.0581
RUB	1	0.2804

CAPITAL Market

ÎN ATENȚIA SOCIETĂȚILOR PE ACȚIUNI!

Recepționarea anunțurilor și rapoartelor anuale se efectuează la adresa:

ziarulcm@gmail.com

tel.: 022 22-12-87;

fax: 022 22-05-03

Spre atenția cititorilor!

Ziarul „Capital Market” poate fi procurat în următoarele ghișee raionale ale „MOLDPRESA”

Bălți: №132; 133; 156

Comrat: №169

Cahul: №170

Orhei: №150

Hâncești: №161

Soroca: №223

În afară de aceasta, oricare număr al ziarului sau copia acestuia pot fi procurate la sediul redacției „Capital Market” pe adresa: mun. Chișinău, str. V. Alecsandri, 115.

ÎN ATENȚIA COMPANIILOR – ENTITĂȚI DE INTERES PUBLIC!

Operatorul mecanismului oficial de stocare a informațiilor, Instituția Publică Ediția Periodică Capital Market, informează că mecanismul propriu-zis de acumulare a datelor este funcțional la adresa: <http://emitent-msi.market.md>.

Detalii la tel.: 022 221287, 022 229445

Abonează-te!

Abonează-te la Ziarul Capital Market în toate oficiile "Poșta Moldovei" din țară sau la distribuitorii noștri:

Moldpresa (022) 222221

Press Inform-Curier (022) 237187

Agenția "Ediții Periodice" (022) 233740

INVITAȚIE DE COLABORARE!

I.P. Ediția Periodică "Capital Market" lansează o propunere de colaborare pentru agenții și companiile de publicitate.

Telefon de contact – 022 22 9445,

email – gt@capital.market.md

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

Președintele Parlamentului a avut o întrevedere cu președintele Comisiei Naționale a Pieței Financiare

Președintele Parlamentului Zinaida Greceanii a avut, înainte de începutul sesiunii de primăvară, o întrevedere cu Valeriu Chițan, președintele Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF), a informat Direcția generală comunicare și relații publice a Legislativului.

Părțile au făcut un schimb de opinii referitor la cadrul legislativ existent și la restanțele existente pe domeniul de competență al CNPF. Președintele Parlamentului a cerut prioritar să fie prezentate în Parlament proiectele care vor asigura o mai bună protecție a intereselor cetățenilor Republicii Moldova.

Oficialii au discutat despre raportul anual al CNPF, urmând ca acesta să fie prezentat în termeni stabiliți de legislație. Zinaida Greceanii a menționat că prioritatea

Parlamentului este apărarea interesului oamenilor, asigurarea unui proces decizional transparent și respectarea angajamentelor asumate de Republica Moldova în fața partenerilor străini.

În aceeași zi, președintele Legislativului a avut întrevederi cu reprezentanții instituțiilor care raportează Parlamentului pentru identificarea problemelor și a priorităților pe termen mediu.

Decizii ale Consiliului de Administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare

În cadrul ședinței ordinare din 27 ianuarie 2020, Consiliul de Administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF), potrivit competențelor conferite de legea-cadru, a aprobat decizii aferente pieței financiare nebancale, mai cu seamă:

AUTORIZARE

- Exprimarea acordului pentru efectuarea auditului extern în cadrul CA „MOLDOVA-ASTROVAZ” SA de către „AUDIT-CONCRET”;

- Eliberarea acordului pentru desemnarea dl Tomuleț Călin în funcția de membru al Consiliului Societății Companiei „INTACT ASIGURĂRI GENERALE” SA, cu eliberarea avizului corespunzător;

- Retragerea licenței Societății de Broker de Asigurare – Reasigurare „TOP BROKER” SRL pentru dreptul de a desfășura activitate de intermediere în asigurări și reasigurări, în legătură cu încetarea benevolă a activității de intermediere;

- Înregistrarea în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance a Asociațiilor de Economii și Împrumut „VALEA VÎLCULUI”, „MIHAILENI” și „BRD FINANȚE”, pre-

cum și a Agenților de Asigurare „VALIANIS SERVICE” SRL ȘI „SELECT ASIG” SRL;

- Autorizarea reorganizării SA „RĂUT” din or. Orhei prin transformare în societatea cu răspundere limitată „RĂUT-AMRI”, în baza deciziei adunării generale a acționarilor din 22.08.2019;

- Avizarea înregistrării de stat privind constituirea OCN „BATU CREDIT” SRL (aprobată prin decizia asociatului unic din 20.11.2019);

- Acceptul către compania fiduciară „BV Fiduciar Invest” SA pentru procurarea valorilor mobiliare de stat;

- Avizarea radierii din Registrul de stat al persoanelor juridice a AEI „VADUL-RAȘCOV” cu sediul în r-nul Șoldănești, s. Vadul-Rașcov, în urma lichidării;

- Anularea suspendării operațiunilor bancare vizavi de AEI „ÎMPRUMUTUL”.

SUPRAVEGHERE

- Examinarea rezultatelor controlului tematic la Întreprinderea Mixtă Compania Internațională de Asigurări „TRANSELIT” SA;

- Avertizarea a 15 brokeri de asigurare privind adecvarea capitalului social.

Serviciul de presă al CNPF

CNPF și FMI au analizat evoluțiile recente înregistrate pe piața financiară nebancale

O întrevedere cu misiunea Fondului Monetar Internațional (FMI) a avut loc vineri, 24 ianuarie 2020, la Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF).

Printre subiectele abordate, cel mai punctual examinat a fost evoluția în sectorul de creditare nebancale – segment efectiv supravegheat de către CNPF din aprilie 2019.

Părțile au căzut de acord că prevederile Legii nr. 1 din 2018 nu întrunesc exigențele necesare și suficiente pentru a atenua riscurile persistente, mai cu seamă, fenomenul supra-îndatorării beneficiarilor de împrumuturi. În această ordine de idei, experții FMI au salutat inițiativa CNPF pentru amendarea legislației aferente speței – proiect prezentat Guvernului pentru aprobare și înaintare Legislativului.

De asemenea, părțile au trecut în revistă evoluțiile consemnate în procesul de reformare a pieței de asigurări autohtone, precum și în perspectiva promovării setului de legi elaborat în parteneriat cu Banca Mondială.

Președintele CNPF, Valeriu Chițan, a stăruit să informeze reprezentanții FMI asupra preocupărilor autorității de supraveghere non-bancale pentru consolidarea cadrului normativ aferent domeniului de asigurări și sectorului de creditare nebancale, eficientizarea funcției de supraveghere a pieței, alinierea la standardele aplicabile entităților licențiate.

Șeful misiunii FMI, Ruben Atoyán, a apreciat pozitiv propunerile de modificare a legislației aferente creditării nebancale și proiectele noilor legi ce vizează sectorul de asigurări și a menționat necesitatea continuării acțiunilor de fortificare a celor două segmente de piață.

Serviciul de presă al CNPF

Atenționare pentru entitățile care prestează activitate de intermediere în asigurări și/sau reasigurări

Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) reține atenția persoanelor cu funcție de răspundere ale agenților de asigurare și agenților bancassurance că potrivit art. 48 (11) din Legea nr. 407/2006 cu privire la asigurări, entitățile au dreptul de a practica activitatea de intermediere în asigurări și/sau reasigurări doar după ce sunt înregistrate în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance.

Potrivit rapoartelor prezentate de către asigurători, CNPF atestă că un număr de peste 130 de agenți de asigurare și agenți bancassurance intermediază contracte de asigurare fără a întruni exigențele cadrului normativ aferent speței.

În atare condiții, autoritatea de supraveghere reclamă că la 25.11.2019 a prescriș și a aplicat avertisment față de entitățile care practică activitatea de intermediere în asigurări și/sau reasigurări, în termen de 30 zile lucrătoare, să se înregistreze în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance.

În context, CNPF notifică că agenții de asigurare și agenții bancassurance pot beneficia de reactivarea accesului la Sistemul informațional automatizat de stat RCA Data numai în cazul înregistrării în Registrul agenților de asigurare și agenților bancassurance.

Serviciul de presă al CNPF

Președintele Parlamentului a discutat cu conducerea ANI despre consolidarea capacităților instituției

Președintele Parlamentului, Zinaida Greceanii, a discutat vineri cu președintele Autorității Naționale de Integritate (ANI), Rodica Antoci, despre consolidarea capacităților instituției. Discuțiile au avut loc în cadrul întrevederilor speakerului cu conducerea organelor ce prezintă rapoarte Parlamentului.

Potrivit agenției INFOTAG cu referire la Serviciul de presă al Parlamentului, Antoci a menționat că unul din obiectivele prioritare ale ANI este perfecționarea cadrului legislativ pentru îmbunătățirea activității inspectorului de integritate, acesta fiind o verigă foarte importantă în buna funcționare a autorității.

Speakerul a solicitat ca în raportul instituției ce urmează a fi prezentat Parlamentului să fie inclusă analiza problemelor în dinamică, în vederea formulării unor propuneri viabile privind fortificarea capacităților Autorității Naționale de Integritate. Ea a subliniat importanța funcționării impecabile a ANI, inclusiv în contextul reformei justiției, implementate în Republica Moldova.

De asemenea, Zinaida Greceanii a avut o întrevedere cu președintele Consiliului Audiovizualului, Dragoș Vicol, care a vorbit despre necesitatea aprobării noilor membri ai Consiliului pentru funcțiile vacante existente, precum și despre dificultățile în aplicarea Codului Serviciilor Media Audiovizuale. O atenție aparte a fost acordată deciziilor și măsurilor care se impun pentru a asigura mai mult sprijin radiodifuzorilor locali.

Președintele Parlamentului a subliniat că toate propunerile de modificare a reglementărilor din audiovizual trebuie luate după consultări largi, apolice și incluzive, astfel încât normele legislative să fie valabile pentru mulți ani înainte.

“Nu avem dreptul să aprobăm legi care să polarizeze și să scindeze și mai mult societatea”, a atenționat speakerul.

La întrevederea cu președintele Curții Constituționale, Vladimir Țurcan, care până la numirea în funcție a fost coleg al speakerului în Partidul Socialiștilor, părțile au discutat despre impedimente, necesitățile de ajustare a cadrului legislativ, precum și acțiunile necesare a fi întreprinse în următoarea perioadă.

Prim-ministrul consideră că formarea prețurilor la produsele petroliere nu trebuie lăsată la discreția operatorilor

Prim-ministrul Ion Chicu susține că nu este corect ca formarea prețurilor la produsele petroliere să fie lăsată la discreția agenților economici.

Potrivit agenției INFOTAG cu referire la surse din cadrul Guvernului, această opinie el a prezentat-o vineri dimineață, la prima ședință de lucru a grupului pentru analiza și monitorizarea evoluției prețurilor, care are misiunea de a urmări prețurile la cele mai importante produse și servicii, în special la cele cu importanță socială mare.

Premierul a menționat că a fost deja semnată dispoziția de formare a grupului de lucru, sub conducerea vicepremierului Serghei Pușcuța, cu misiunea de a monitoriza evoluția prețurilor pe piață pentru grupurile de produse social importante. Aceasta va monitoriza evoluția indicatorilor principali macroeconomici. Din cadrul grupului de lucru fac parte conducătorii de la Ministerul Economiei, Ministerul Agriculturii, Ministerul Sănătății, CNA, ANRE, ANSA, Serviciul Vamal, Serviciul Fiscal de Stat și alte structuri. Periodicitatea recomandată a ședințelor e bisăptămânală.

Chicu a început ședința cu discutarea creșterii, în luna ianuarie, a prețurilor pentru carburanți. Grupul de lucru va examina eficiența reglementărilor naționale aplicate de regulatori pentru a înțelege ce aspecte pot fi îmbunătățite, astfel încât să fie împiedicate înțelegerile de cartel și creșterea orchestrată a prețurilor.

Întrebat despre evoluția prețurilor la carburanți, directorul ANRE, Ștefan Creangă, a spus că, potrivit modificărilor legislative, Agenția verifică din 2019 doar un parametru – respectarea ratei de 10% de rentabilitate anuală pe activitate a titularului de licență. El a menționat că rentabilitatea stabilită de lege poate fi ușor evitată prin creșterea exagerată a diverse costuri administrative, iar ANRE nu are nicio păghie să intervină.

În opinia lui Creangă, mecanismul de plafonare a prețurilor de către ANRE, aplicat anterior, a fost mai eficient.

De asemenea, Chicu a solicitat informații de la conducerea Consiliului Concurenței referitoare la înțelegerile de cartel identificate și sancționate. Reprezentantul Consiliului a informat că instituția a intervenit prin colectarea informațiilor pentru a identifica probe de existență a înțelegerilor de cartel, dar până în prezent acestea nu sunt.

Premierul s-a anunțat îngrijorat de eficiența activității Consiliului, care deține o echipă de 130 de specialiști, dar nu este capabil să identifice și să combată eficient înțelegerile de cartel.

Premierul a solicitat Ministerului Economiei și Infrastructurii, Ministerului Finanțelor și ANRE să examineze timp de o săptămână efectele modificării abordării în cazul reglementării prețurilor pentru produsele petroliere.

“Nu cred că e corect să lăsăm la discreția agenților economici formarea prețurilor pentru produsele petroliere. Nu vreau să influențez decizia grupului de lucru, dar vă cer să faceți această analiză urgent și să veniți cu propuneri. Cotațiile pentru motorină au scăzut, accizul a crescut nesemnificativ, iar prețul de vânzare a motorinei a crescut esențial. Vă rog să găsiți unde operatorii economici ascund o parte mare a veniturilor”, a cerut premierul.

Niște bani prin care statul își certifică implicarea

Este în plină desfășurare o amplă campanie de informare a producătorilor agricoli despre gestionarea mijloacelor alocate Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, ceea ce înseamnă, de fapt, o analiză în detaliu a relației agricultor-stat pe dimensiunea subvenționării producătorilor.

Din câte s-a anunțat în startul campaniei, echipele agenției vor avea peste treizeci de întâlniri cu agricultorii. Posibil se vor folosi cifre, posibil se vor da citate din legislație, dar cert e că ceea ce se dorește e să se producă un dialog sincer între cei care cer bani și cei care au calitatea de a decide.

Aceleași întâlniri permit un gen de totalizare a acestei relații, dar ne pune la dispoziție date pentru a face posibilă o comparație între diferite perioade de subvenționare.

Așa cum prevede Legea, fondul de subvenționare urmează o creștere anuală de cincizeci de milioane lei și asta în speranța că mijloacele acordate vor putea acoperi cererea, aflată și ea într-o creștere constantă. Așadar, în anul curent fondul de plăți a atins cifra de un miliard de lei și este pentru prima dată în istoria subvenționării când se operează cu un asemenea volum de mijloace.

Anul trecut, autoritățile au recepționat 7.500 de cereri pentru subvenții din partea fermierilor, pentru un volum de finanțare de 1,1 miliarde de lei. Pentru că fondul de subvenționare pentru 2019 a fost de doar 950 de milioane de lei, în acest an, Guvernul l-a majorat și a stabilit pentru Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) trei direcții prioritare pentru finanțare.

În acest an, fermierii pot miza pe subvenții în mărime de până la cinci milioane de lei, iar cererile pentru subvenționare în 2020 vor putea fi depuse din 1 februarie până la 31 octombrie.

Este deja al patrulea an de când gestionarea Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural se face având pe masa de lucru prevederile Legii nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural precum și a Hotărârii Guvernului nr. 455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural. Substituirea arhaicului Regulament cu Legea respectivă a generat mai multă siguranță și previzibilitate, chiar dacă aproape că nu a existat și nu există raport anual în care să se vină cu un șir de amendamente, sugestii și propu-

neri în vederea modificării cadrului legal. Dar lucrul acesta este pe deplin firesc, așa cum lucrurile se află într-o perpetuă schimbare.

Legea bugetului de stat pentru anul 2019, prevedea că sursele alocate în Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural să fie direcționate după cum urmează: contribuția statului în Fondul Național al Viei și Vinului – 25,8 mil. lei; autorizarea spre plată a restanțelor față de producătorii agricoli – 352,0 mil. lei; subvenții în avans – 45,0 mil. lei; subvenționarea post-investițională – 477,2 mil. lei. Astfel, în anul de subvenționare 2019, AIPA avea disponibil spre finanțare 477,2 mil. lei. La 1 februarie 2019 a fost deschisă perioada de recepționare a cererilor de solicitare a sprijinului financiar pentru subvențiile post-investiționale. În perioada de raport, AIPA a recepționat 1760 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 326,1 mil. lei sau cu 12 în creștere comparativ cu numărul dosarelor recepționate în perioada similară a anului precedent. De menționat că și valoarea investițiilor declarate de producătorii agricoli este în ascensiune cu 30 la sută, constituind cca 1100,0 mil. lei. Investițiile efectuate de solicitanții de subvenții din agricultură și ramurile conexe ale acestora au generat crearea a 406 locuri noi de muncă și 495 locuri de muncă sezoniere.

O comparație mai puțin pretențioasă ne lasă să vedem că, urmare inclusiv a subvenționării producătorilor, ponderea populației ocupate în agricultură a crescut de la 31,7 la sută în anul 2016 până la 36,1 la sută în anul 2018, chiar dacă ponderea acesteia în PIB înregistrează o cădere de 0,6 la sută.

Este curios de urmărit tendințele subvenționării producătorilor în funcție de calibrul acestora, așa cum avantajarea unora și dezavantajarea altora a constituit de-a lungul anilor un subiect extrem de zgotos. Se constată deci, în perioada aceluși ani 2016-2019 o creștere a numărului producătorilor mici, beneficiari de subvenții. În comparație cu anul 2017, producătorii mici care au beneficiat de sprijin au fost cu 32,5 la sută mai

mulți, valoarea proiectelor fiind de 327 milioane lei sau aproape 34 la sută din valoarea totală a Fondului pe anul 2018. Tendințele au marcat și anul 2019, fapt certificat de datele pentru prima jumătate a perioadei de referință.

E important să vedem în ce măsură banii acordați de stat ating țintele despre care tot vorbim în strategiile noastre pe termen mediu și lung, inclusiv angajamentul de a crește competitivitatea agriculturii. În ultima perioadă de timp a crescut numărul dosarelor prin care s-a cerut suport pentru proiecte de păstrare și procesare postrecoltare a producției, or prin acesta se face încă un pas spre ceea ce înseamnă mai multă valoare adăugată efortului agricol. Și înființarea noilor plantații de viță de vie și de livezi nu mai este sinonimă cu plantațiile de altă dată. Se pune accent pe plantațiile de nuc care în 2017 acopereau o suprafață de 925 hectare, dar în următorul an au crescut cu circa 300 hectare. În anul 2019 au urmat aceleași tendințe, chiar dacă turbulențele de pe piața miezului de nuc ar fi trebuit să influențeze deciziile producătorilor. Și plantațiile de măr sunt în creștere: 388 hectare în 2017, 521 hectare în 2018 și aproape trase la xerox datele pentru 2019. Problemele cu care s-au confruntat producătorii de prune la etapa comercializării producției au influențat cifrele. În anul 2019 suprafețele de plantații nou formate s-au redus. Creșterea cotelor de export în UE pentru anul 2020 ar putea încuraja extinderea suprafețelor de prun.

Pentru înființarea plantațiilor de vie au fost direcționate 83 milioane de lei, suprafața acoperită fiind de peste două mii hectare.

Și pentru că vorbeam despre competitivitate și productivitate, e logic să vedem ce s-a întâmplat pe domeniul înzestrării cu mijloace tehnice. În anul 2017 s-au procurat, cu suportul statului, 981 tractoare, urmând o creștere în 2018 de până la 1032 unități.

Precum am spus și cu alte ocazii, agricultura se află într-un plin proces de constituire, dar și de modernizare a capacităților. Sumele pe care le pune deoparte statul pentru a acorda suport acestui efort impresionează prin creșterea lor, dar, oricum sunt departe de a ține piept provocărilor pieței interne, dar mai ales provocărilor pieței externe. Aceasta din urmă și-a deschis ușa, însă este departe de a arăta înghițitura de care avem nevoie.

Constantin OLTEANU

Telefonul de încredere

Telefonul de încredere a fost creat în scopul conlucrării mai eficiente cu societatea civilă în direcția prevenirii cauzelor de abuz în serviciu comise anterior sau în prezent de către angajații **Comisiei Naționale a Pieței Financiare**, precum și de către participanții profesioniști la piața valorilor mobiliare, la piața asigurărilor și sectorul plasamente colective și microfinanțare. Examinarea mesajelor și luarea măsurilor, în conformitate cu Legislația Republicii Moldova, sunt garantate.

Telefonul de încredere: (+373 22) 859-405. E-mail: info@cnpf.md

Exporturile de vin moldovenesc în 2019 au înregistrat cifre record

Exportul vinului moldovenesc, calificat de experți „produs al mândriei naționale”, este pe un trend ascendent, atingând în anul 2019 o valoare maximă față de ultimii cinci ani, transmite MOLDPRES.

Potrivit Instituției Publice Oficiul Național al Viei și Vinului (IP ONVV), pe parcursul anului 2019, atât volumul exporturilor de vinuri moldovenești, cât și valoarea acestora, au fost la cel mai înalt nivel înregistrat din 2014 până în prezent.

Astfel, conform ONVV, „în 2019, Republica Moldova a exportat 156.674 milioane de litri de vin, în creștere cu 9% (sau cu 12.607 mln de litri) față de anul trecut. Din totalul volumului exportat, vinurile liniștite dețin o cotă de 94%, divinurile și distilatele – 3%, vinurile fortificate – 2%, iar spumantele – 1%”.

Țara noastră a exportat vin în 67 de țări ale lumii, în sumă de 3.086 milioane de lei, cu 9,2% (sau cu 0,26 milioane) mai mult decât în anul 2018. Vinurile liniștite au generat 74% din totalul veniturilor, divinurile – 20%, iar spumantele și vinurile fortificate – câte 3%.

Oficiul Național al Viei și Vinului promovează și susține în mod prioritar exportul de vinuri îmbuteliate. Astfel, în 2019, volumul vinurilor exportate pe piețele continentului european și asiatic a înregistrat o creștere constantă. Pe parcursul anului 2019, România a continuat să fie o piață strategică și se află în fruntea clasamentului țărilor care importă Vinul Moldovei, atât după volumul exporturilor, cât și în funcție de veniturile generate. Topul mai cuprinde țări precum: Polonia, Federația Rusă, China, Cehia, Ucraina, Belarus, Kazahstan, Canada și SUA.

Exporturile de vin în vrac au înregistrat, de asemenea, o creștere semnificativă în anul 2019 și au ajuns la 108.002 milioane de litri. Principala destinație a exporturilor de vin în vrac rămâne a fi Belarus, piață care deține 43% din totalul cantității de litri de vin în vrac exportați și 39% din totalul veniturilor acumulate.

Cifrele arată că în top zece țări în care Moldova a exportat cel mai mult vin în vrac se regăsesc Belarus, Georgia, Federația Rusă, Marea Britanie, Cehia, România, Germania, Ucraina, China și Italia. „Creșterile volumelor vinului în vrac pentru export se datorează faptului că recolta de struguri a fost una peste media anuală”, au estimat specialiștii Oficiului Național al Viei și Vinului.

În anul 2019, vinurile moldovenești au ajuns în premieră în Afganistan, Siria, Togo, Guam. Totodată, după o pauză de câțiva ani, Vinul Moldovei a ajuns din nou pe masa consumatorilor din Australia, Norvegia și Libia.

Cotele de export în UE pentru strugurii de masă, prunele și cireșele moldovenești vor fi majorate

Agricultorii din R. Moldova vor putea exporta în UE cantități mai mari de struguri, prune și cireșe, fără a achita taxele vamale.

Comisia parlamentară politică externă și integrare europeană a aprobat miercuri, 22 ianuarie, avizul consultativ privind inițierea negocierilor și aprobarea semnării Deciziei Comitetului de asociere în Configurația Comerț Republica Moldova – Uniunea Europeană de actualizare a anexei XV la Acordul de Asociere, semnat la Bruxelles, la 27 iunie 2014, transmite MOLDPRES cu referire la Direcția comunicare și relații publice a legislativului.

Republica Moldova va beneficia de cote tarifare suplimentare, cu o majorare de 50% față de volumul actual pentru struguri și prune, și o nouă cotă fără taxe vamale pentru cireșe – de 2 000 tone.

Totodată, vor fi majorate volumele pentru grâu, orz, porumb și cereale prelucrate, precum și cota la alcoolul etilic.

La rândul său, Republica Moldova va majora treptat volumul contingentelor tarifare pentru mărfurile originare din UE în cazul câinii de porc și de pasăre, produselor lactate și zahărului.

CAPITAL Market

Publicație bilingvă a CNPF

INDICE DE ABONAMENT:

Moldpres: 67770.

Poșta Moldovei: PM21700

EDITOR:

Instituția Publică Ediția Periodică

CAPITAL MARKET

Nr. de înregistrare:

1003600114204, 27 octombrie 2003

FONDATOR: COMISIA NAȚIONALĂ

A PIEȚEI FINANCIARE

REDACTOR-ȘEF:

Ghenadie TUDOREANU

Tel.: /373 22/ 229-445

REDACTOR:

Lilia ALCAZĂ

Recepționarea anunțurilor și rapoartelor

anuale: ziarulcm@gmail.com

TEL.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58

FAX: /373 22/ 22-05-03

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Vasile Alecsandri, 115

(Colț cu bd. Ștefan cel Mare)

Cod IBAN: MD69VI00022249111050MDL

BC "Victoriabank", S.A., fil.11, Chișinău,

BIC VICBMD2X883

În ziar au fost utilizate știrile agenției

«Moldpres» și «InfoMarket»

Articolele marcate cu semnul ■ reprezintă publicitate.

Orice articol publicat în "Capital Market" reflectă punctul

de vedere al redacției. Republicarea textelor și imaginilor se

permite doar cu acordul scris al publicației.

Tipar: Tipografia "Edit Tipar Grup" SRL

Efectul Brexit asupra Republicii Moldova

Au rămas câteva zile până la „divorțul” Regatului Marii Britanii și Irlandei de Nord de Uniunea Europeană.

Care vor fi efectele Brexit-ului asupra Republicii Moldova? La nivel economic, pentru Moldova efectele ieșirii Marii Britanii din UE se vor simți mai puțin. Însă acordurile de liber schimb și reglementările comune ale UE nu se vor mai aplica între Marea Britanie și Republica Moldova. Acestea ar trebui renegociate bilateral. Mai mult ca sigur, eliminarea lor va duce la o reducere a comerțului între cele două țări. În 2015, conform Biroului Național de Statistică, valoarea exporturilor către Marea Britanie a fost de 138,2 milioane de dolari SUA, ceea ce reprezenta 7,0 la sută din totalul exporturilor Republicii Moldova. Piața britanică a fost a treia destinație pentru exporturile moldovenești printre țările UE, după România și Italia.

După referendumul privind ieșirea Marii Britanii din UE, exporturile din Republica Moldova s-au menținut la nivelul de peste 100 milioane de dolari SUA, în 2016, iar în 2017 au atins o cifră comparabilă cu recordul istoric, înregistrând cifra de 136,1 milioane de dolari SUA. În anul 2018 însă livrările de mărfuri moldovenești pe piața britanică au coborât la 78,8 milioane, iar în unsprezece luni 2019 au scăzut cu 38 la sută față de anul precedent, cea mai mare scădere din primele zece țări partenere din UE, la 46 milioane de dolari, ceea ce înseamnă 1,8 la sută din totalul exporturilor.

Pentru că legăturile comerciale nu sunt mari, nici efectele Brexit-ului asupra comerțului din Republica Moldova nu vor fi mari. Oricum, Republica Moldova va trebui să renegocieze bilateral, mai ales că, chiar dacă britanicii își doresc foarte mult, să aibă un acord de comerț liber cu Uniunea Europeană până la sfârșitul acestui an, negocierile vor dura. Cât? Nu se știe, însă regimul de liber schimb se negociază, de regulă, la greu, indiferent de relațiile pe care le-ai avut până mai ieri.

Deja în toamna anului 2018 Parlamentul anunța că Republica Moldova va iniția negocierile pentru încheierea unui nou acord bilateral de parteneriat politic și comerț cu Marea Britanie, document ce va înlocui Acordul de Asociere Republica Moldova – UE în relațiile bilaterale. În condițiile în care autoritățile britanice în perioada ce a urmat au fost preocupate, în primul rând, de realizarea Brexit-ului, iar la Chișinău s-au produs schimbări politice radicale, discuțiile ce se doreau să aibă loc cât mai rapid au fost lăsate pentru vremuri mai „clare”.

Ceea ce este cert e că Marea Britanie și Republica Moldova își doresc o continuare a cooperării. „Ne dorim un dialog bun între țările noastre și credem că Republica Moldova este un partener de încredere. Marea Britanie va continua să acorde țării Dvs. tot sprijinul de care aveți nevoie”, a declarat Ambasadorul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord în Republica Moldova, Excelența Sa, Steven Fisher, în cadrul întrevederii din decembrie anul trecut cu primul-ministrul Ion Chicu.

Ambasadoarea Moldovei la Londra, Angela Ponomariov, menționa într-un interviu că poate să afirme cu siguranță „că colaborarea între țările noastre se aprofundează în continuare, iar în scopul asigurării menținerii acestui ritm și după ieși-

rea Marii Britanii din Uniunea Europeană, la moment, purtăm discuții cu colegii britanici pentru a identifica o formulă potrivită a cadrului juridic adecvat, care va sta la baza relațiilor bilaterale între Republica Moldova și Marea Britanie după Brexit. Tratatul bilateral care va fi negociat are o importanță aparte, deoarece urmează să substituie Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană în relațiile dintre țările noastre. Pot, însă, să mărturisesc că ambele părți sunt cointeresate să negocieze”.

Atât la Chișinău, cât și la Londra au avut loc consultări pe marginea acordului bilateral post-Brexit de parteneriat, comerț și cooperare cu Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

Unul din efectele pe care le va resimți Marea Britanie după Brexit ar putea fi înrăutățirea situației economice și financiare. Primii afectați financiar de Brexit ar putea fi chiar cetățenii Republicii Moldova cu pașapoarte românești care locuiesc și lucrează în Marea Britanie. Ca urmare, ei vor trimite mai puțin bani acasă. În noiembrie anul 2019 valoarea transferurilor din Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord în favoarea persoanelor fizice a fost de 8,4 milioane de dolari SUA, ceea ce înseamnă 8,3 la sută din totalul transferurilor. Marea Britanie a fost a treia țară din Uniunea Europeană din care au venit cei mai mulți bani, după Italia și Germania. În noiembrie 2015 ponderea transferurilor din Marea Britanie a fost de 6,6 la sută.

Un posibil șoc asupra cursului lirei sterline și eventualelor incertitudini privind semnarea unui acord de liber schimb cu Uniunea Europeană și, în genere, a relațiilor cu UE, ar putea determina oamenii de afaceri britanici să fie preocupați mai mult de treburile interne, decât de investițiile în exterior. În Republica Moldova își desfășoară activitatea 233 întreprinderi cu capital originar din Marea Britanie, valoarea investițiilor în capitalul social fiind de aproximativ 442,765 milioane de lei. După volumul capitalului investit, Marea Britanie se află pe locul 10 printre principalii investitori ai Republicii Moldova.

Brexit-ul va duce la o anumită slăbire a Uniunii Europene, economic și financiar. Această slăbire va avea un efect negativ și asupra economiei Republicii Moldova, în condițiile în care Uniunea Europeană este principala piață de desfacere a produselor moldovenești și unul dintre principalii finanțatori.

Totodată, nu se va schimba nimic în materie de călătorii, și asta deoarece Marea Britanie oricum avea un cadru de reglementare bilateral și național în acest sens, în afara politicii unice comunitare în acest domeniu. Cetățenii moldoveni cu pașaport biometric cum au avut nevoie de vize pentru a călători în Marea Britanie, așa și vor avea nevoie. Regimul de călătorii va rămâne pe vechi. Dificultatea de a obține o viză britanică este un fapt cunoscut de toți. De aceea facilitarea, ba chiar liberalizarea regimului de călătorii cu Marea Britanie este un subiect pentru viitoarele negocieri.

O altă întrebare este ce se întâmplă cu cetățenii Republicii Moldova cu pașapoarte românești, adică cetățenii ai UE, care muncesc în Marea Britanie. Regatul Unit nu-i va expulza automat pe cetățenii europeni care nu au cerut obținerea statutului de rezident în această țară după Brexit, a declarat săptămâna trecută coordonatorul Parlamentului European pentru Brexit, Guy Verhofstadt.

Declarația a fost făcută după o întâlnire cu o delegație a guvernului de la Londra, din care a făcut parte și ministrul britanic pentru Brexit, Stephen Barclay, relatează Reuters. Verhofstadt a spus că a primit asigurări la această întâlnire că cetățenii europeni care nu au cerut un statut de rezident în Regatul Unit până la data limită, iunie 2021, vor beneficia de o perioadă de grație în care vor putea să-și legalizeze statutul.

“Ce se va întâmpla cu acești oameni chiar și după perioada de grație? Ei bine, nu va fi expulzare automată”, a spus Verhofstadt la postul BBC. “Schema de înregistrare le va oferi posesorilor un statut digital sigur care le va atesta drepturile și va face legătura cu pașaportul sau cartea lor de identitate”, a indicat purtătorul de cuvânt al premierului Johnson.

Sunt doar unele dintre efectele posibile ale Brexit-ului. Anul 2020 va arăta pe cât de reale au fost prognozele, mai mult pesimiste decât optimiste, și care va fi reacția economiilor la „divorțul” cu una din cele mai mari economii ale Uniunii Europene, va fi un șoc sau se va ajunge la o despărțire amiabilă ce va lăsa deschisă porțile pentru noi acorduri și, cel mai important, acorduri negociate și încheiate în timp util, pentru a nu lăsa loc incertitudinii.

Brexit-ul nu ne privește direct, dar ne atinge. Și de aceea ne preocupă.

Vlad BERCU

Guvernul Moldovei va crea, în cadrul politicii bugetar-fiscale, reguli clare și stabile pentru activitatea agenților economici

Despre aceasta premierul Ion Chicu a declarat la întrevedere cu reprezentanții Confederației Naționale a Patronatului din Republica Moldova (CNPM). În cadrul căreia părțile au făcut un schimb de opinii despre măsurile necesare pentru a stimula activitatea business-ului.

Ion Chicu a îndemnat patronatele la un dialog constructiv pentru depășirea problemelor, în comun.

Reprezentanții patronatelor au menționat mai multe impedimente cu care se confruntă agenții economici din diverse domenii. Printre acestea au fost: insuficiența forței de muncă, necesitatea reglementării controalelor de stat și a modernizării Codului Muncii. S-a accentuat importanța consolidării politicilor publice din domeniul construcției în cadrul unui singur minister, dar și stabilirea politicii bugetar-fiscale pe un termen de lungă durată. Alte subiecte discutate au vizat tichetele de masă, patentele de întreprinzător, desfășurarea licitațiilor publice, impozitele HORECA, reforma justiției și altele.

Prim-ministrul a expus viziunea Guvernului privind soluționarea tuturor problemelor abordate la ședință. În partea ce ține de diminuarea controalelor de stat, a precizat că în scurt timp va fi dizolvată Poliția economică. Privind politica bugetar-fiscală, oficialul a confirmat intenția Guvernului de a crea reguli clare și stabile pentru activitatea agenților economici. În context, el a invitat patronatele pe platforma de negocieri, lansată de Ministerul Finanțelor, ca până în luna mai să fie setate obiectivele politicii fiscale pentru anul 2021.

Premierul a mai accentuat că toate problemele enunțate necesită o abordare sistemică, iar Guvernul este deschis pentru colaborare cu partenerii sociali pentru a găsi soluții.

APP pregătește un document de politici care va conține criteriile de selectare a entităților ce vor rămâne în proprietatea statului pe termen lung

Potrivit Ministerului Economiei și Infrastructurii, despre aceasta a declarat șeful MEI, Anatol Usatii, în cadrul întrevederii cu Misiunea Fondului Monetar Internațional (FMI), care se află în vizită de lucru în Moldova.

Detalii despre document nu au fost anunțate, însă s-a menționat că acesta va conține bunele practici internaționale pentru îmbunătățirea politicilor pentru o mai bună guvernare a întreprinderilor de stat. Totodată, părțile au discutat subiecte ce țin de securitatea energetică, diversificarea surselor de energie electrică și gaze naturale, infrastructura drumurilor și progresele economice înregistrate de țara noastră în anul 2019.

Referindu-se la creșterea economică în anul 2019, Anatol Usatii a menționat că aceasta a fost influențată preponderent de o activitate investițională intensă, de un consum privat mai mare decât în anul precedent, fiind susținut în mare parte de majorarea salariilor, precum și de creșterile înregistrate în sectorul industrial, agricol și domeniul construcțiilor.

Totodată, se observă o temperare a comerțului exterior, ca rezultat al încetirii ritmurilor de creștere a economiei globale, în special în țările care sunt principalii parteneri comerciali ai țării noastre. Misiunea FMI se află în Moldova în perioada 22 ianuarie – 5 februarie.

Strategia de industrializare a țării până în anii 2030 va fi prezentată pentru consultare publică în perioada imediat următoare

Potrivit Ministerului Economiei și Infrastructurii, subiectul a fost discutat în cadrul unei ședințe de lucru cu reprezentanții mediului de afaceri din sectorul industrial.

Strategia urmărește creșterea ponderii industriei în formarea produsului intern brut, sporirea volumului exportului producției industriale, satisfacerea la maximum a pieței interne cu mărfuri autohtone, re tehnologizarea întreprinderilor, atragerea investițiilor externe și interne, dezvoltarea regiunilor, creșterea ponderii angajaților în domeniul industriei.

Proiectul strategiei a fost pus în discuție de mai multe ori atât în cadrul grupului de lucru interministerial, pentru examinare și definitivare, cât și pe platforma Consiliului Economic pe lângă prim-ministru.

Ministerul Economiei și Infrastructurii a elaborat proiectul Strategiei de industrializare a țării până în anul 2030 cu suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei.

În 2019, veniturile acumulate la bugetul de stat de către Serviciul Fiscal de Stat au constituit 39,1 mld lei, majorându-se cu 6% față de anul 2018

Totodată, comparativ cu anul 2017, veniturile acumulate de SFS în bugetul public național au crescut cu 19,6%, iar față de 2016 – cu 41,6%.

Datele au fost prezentate de SFS în cadrul unei ședințe de raportare pentru activitatea din 2019 la Ministerul Finanțelor.

Directorul general al instituției, Ludmila Botnari, a menționat că în 2019 au fost înregistrați 314,1 mii de contribuabili, care practică activitatea de întreprinzător.

Totodată, în cadrul ședinței au fost punctate principalele obiective și sarcini pentru anul 2020.

InfoMarket

Săptămâna trecută leul moldovenesc a înregistrat o depreciere abruptă. Dacă în data de 9 ianuarie un euro costa 19,17 lei, iar un dolar 17,23 lei atunci în data de 27 ianuarie un euro a ajuns să coste 19,48 lei, iar dolarul – 17,45 lei. Astfel, moneda națională s-a depreciat săptămâna trecută cu 2,15% față de coșul valutar EURO&USD, depreciere maximă din ultimii patru ani.

Anul trecut când am simțit același șoc valutar, leul într-o săptămână s-a depreciat cu max. 1,8% cei drept deprecierea a fost trei săptămâni consecutive, din acest motiv toată lumea este îngrijorată.

„În ultima jumătate de an leul s-a apreciat continuu față de ambele valute EURO și USD, iar anul a început la cea mai bună cotație din ultimii cinci ani, însă săptămâna trecută a reușit să se deprecieze cu echivalentul a 4 luni de apreciere din ultima perioadă. În esență nu se întâmplă nimic grav. Piața valutară se apropie de echilibru, cererea și oferta sunt aproape la același nivel, iar BNM are peste 3 miliarde USD în rezervele valutare”, constată economistul IDIS Viitorul, Veaceslav Ioniță.

CEREREA MARE DE VALUTĂ PE PIAȚĂ

Săptămâna trecută cel mai probabil am asistat la procurări masive de valută caracteristice acestei perioade, iar BNM nu a considerat necesar să intervină pe piața valutară.

Potrivit economistului, BNM trebuie să asigure o fluctuație lină a cursului valutar, pentru a elimina șocurile din societate. Din datele empirice am observat că deprecierea/aprecierea cu până la 3% lunar a leului moldovenesc față de EURO și USD rămâne neobservată de populație, iar când această depreciere se petrece într-o singură săptămână atunci apar mici îngrijorări pe piață, care trebuie evitate pe cât este de posibil.

De la începutul anului 2019 moneda națională a marcat o depreciere de 1,8% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,14 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2019 până la 17,44 lei la 30.11.2019). Față de moneda EURO leul moldovenesc s-a apreciat cu 1,7%. Principalii factori care au determinat deprecierea monedei naționale au fost diminuarea intrărilor de valută din contul remiterilor de peste hotare, precum și criza politică din luna iunie. De asemenea, la evoluția cursului de schimb au influențat oscilațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale și politica monetară a BNM.

În ianuarie-noiembrie 2019, gradul de acoperire a cererii nete de valută din partea agenților economici prin oferta netă de valută de la persoanele fizice a constituit 93,7%, comparativ cu 106,1% în ianuarie-noiembrie 2018. Deficitul de valută pe piața valutară este determinat, în mare parte, de micșorarea ofertei de valută din partea persoanelor fizice, ca rezultat al reducerii influxului remitențelor valutare de peste hotare și creșterea cererii de valută din partea agenților economici.

În structura ofertei nete de valută de la persoanele fizice ponderea majoră revine monedei euro – 71,9%, ponderea dolarului a constituit 6%, rublei rusești – 10,9%.

În luna noiembrie gradul de acoperire a cererii nete de valută din partea agenților economici prin oferta netă de valută de la persoanele fizice a constituit 103,9%. În aceste condiții, în luna noiembrie BNM a efectuat cumpărări nete de valută pe piața valutară interbancară în valoare de 11 mil. dolari.

De la începutul anului, Banca Națională a Moldovei a efectuat vânzări nete pe piața valutară interbancară în valoare de 5,1 mil. dolari.

Situația respectivă a determinat majorarea stocului activelor valutare de rezervă ale BNM cu 2,9% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2018 și cu 1,4% – față de situația la 30.11.2018, atingând un record istoric de 3055,5 mil. dolari (la 29.11.2019). Majorarea activelor oficiale de rezervă se datorează nu numai intervențiilor BNM pe piața valutară internă sub formă de cumpărări de valută, dar și intrărilor valutare în favoarea Ministerului Finanțelor, unor granturi primite pentru suport bugetar, precum și aprecierii cursurilor de schimb ale valutilor componente ale rezervelor valutare în raport cu dolarul SUA.

DEPRECIEREA LEULUI ÎN 2019 A ÎMPINS INFLEȚIA ÎN SUS

Deprecierea bruscă din 2019 au fost unul din factorii care a determinat inflația ridicată, ceea ce este încă un motiv de a nu permite mișcări bruște a leului moldovenesc. Astfel, datele BNS relevă că rata inflației în luna noiembrie 2019 a constituit 6,6% față de decembrie 2018, comparativ cu rata inflației de 0,4% înregistrată în aceeași perioadă a anului 2018. Rata inflației anuale (noiembrie 2019 față de noiembrie 2018) a depășit limita de sus a intervalului de variație al țintei inflației stabilite de BNM (5% +/-1,5%), constituind 7,1%. Printre factorii cei mai importanți care au determinat creșterea prețurilor în anul 2019 se enumeră intensificarea cererii interne ca rezultat al politicii

fiscale expansioniste, condițiile climatice nefavorabile din vară și majorarea tarifelor la energia electrică livrată consumatorilor, ca urmare a hotărârii ANRE.

Prețurile la produsele alimentare în luna noiembrie 2019 au înregistrat o creștere de 10,6% față de decembrie 2018. În perioada vizată s-au majorat prețurile la cartofi cu 52,3%; fructe proaspete – cu 45%, ouă – cu 25,1%; legume proaspete – cu 13,6%, pește și conserve din pește – cu 9,3%, carne, preparate și conserve din carne – cu 6,2%. Ca rezultat, creșterea prețurilor la produsele alimentare a avut cea mai mare contribuție la IPC general – de 4,1 p.p. Creșterea prețurilor la fructe proaspete a contribuit la majorarea IPC general cu 1,2 p.p., legume și carne, preparate și conserve din carne – cu câte 0,5 p.p.; cartofi – cu 0,4 p.p.; produse de morărit și panificație și lapte și produse lactate – cu câte 0,3 p.p., pește și conserve din pește – cu 0,2 p.p. În general, dinamica prețurilor la produsele alimentare în Republica Moldova este determinată de caracterul sezonier al economiei: în lunile de vară se înregistrează o scădere esențială a prețurilor la legume, fructe, cartofi etc., cu o ulterioară majorare a acestora în lunile de iarnă.

Prețurile la mărfurile nealimentare în noiembrie 2019 s-au majorat cu 4,5% față de decembrie 2018, în special, ca rezultat al majorării prețurilor la țigări – cu 27,9%, mobilă – cu 6,2%, confecții – cu 5,6%, frigidere și congelatoare – cu 5,1%, încălțăminte – cu 4,6%, mașini de spălat – cu 3,8%, autoturisme – cu 3,1%, materiale de construcție – cu 2,3% etc. Totodată, s-au redus prețurile la combustibil cu 1,6%. Fluctuațiile prețurilor la mărfurile nealimentare sunt determinate, în mare măsură, de evoluția cursului de schimb al monedei naționale. Plus la aceasta, majorarea prețurilor minime pentru țigările comercializate în Republica Moldova, conform Legii bugetului de stat pentru anul 2019, a condiționat majorarea prețurilor la această categorie de mărfuri.

Tarifile la serviciile prestate populației s-au majorat cu 3,4% față de decembrie 2018, fiind cauzată, în mare parte, de majorarea costurilor la serviciile de educație și învățământ cu 6,2% condiționată de majorarea prețurilor pentru creșe și grădinițe, și chirie – cu 5,5%. De asemenea, s-au majorat tarifele la energia electrică cu 10%, ca rezultat al hotărârii ANRE din 16.08.2019. Per ansamblu, contribuția tarifelor la serviciul asupra IPC general a fost neesențială (0,9 p.p.), din care 0,4 p.p. revin tarifelor la energie electrică.

Victor URSU

BNM a făcut publice prioritățile supravegherii bancare pentru anul 2020

Banca Națională a Moldovei intenționează să se axeze în 2020 pe șapte domenii principale în procesul de supraveghere bancară pentru a proteja interesele deponenților și pentru a asigura stabilitatea și viabilitatea sistemului bancar.

Potrivit agenției INFOTAG cu referire la site-ul BNM, unul dintre principalele domenii de supraveghere prudențială eficientă este analiza exhaustivă a guvernantei interne și a procedurilor de control intern și gestionarea riscurilor, precum și evaluarea adecvării capitalului și lichidității.

Totodată, în anul curent a fost planificată prezentarea de către bănci a primelor rapoartări privind procesul de evaluare a adecvării lichidității interne (ILAAP). Astfel, va fi evaluată soliditatea, eficacitatea și caracterul cuprinzător al cadrului pentru administrarea riscurilor de lichiditate și de finanțare aferente băncilor.

O altă prioritate este combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. În 2020, BNM își va consolida eforturile pentru implementarea recomandărilor Comitetului Moneyval al Consiliului European, în vederea continuării aplicării standardelor internaționale în acest domeniu.

În același timp, în anul curent, BNM va verifica atât riscul operațional inerent, cât și activitatea de administrare a riscului operațional.

„Pe parcursul anului 2019, calitatea portofoliului de credite a înregistrat tendințe pozitive. Ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor s-a diminuat cu 3 p.p., la situația din 30.11.2019 constituind 9,5%. Deși băncile au atins progrese privind diminuarea ponderii creditelor neperformante, este necesară întreprinderea în continuare a măsurilor pentru reducerea acestora. Astfel, în anul 2020, Banca Națională va monitoriza modul de realizare de către bănci a strategiilor de reducere a creditelor neperformante”, se arată în comunicatul autorității de reglementare.

De asemenea, BNM va evalua măsurile întreprinse de bănci în vederea întăririi procedurilor de securitate fizică.

Cea de-a cincea prioritate este evaluarea detaliată a planurilor de redresare a activității băncilor pentru a determina credibilitatea componentelor-cheie ale acestor planuri – guvernanta, identificarea funcțiilor critice, a indicatorilor de redresare, opțiunilor de redresare, măsurilor preparatorii, scenariilor de testare la stres, planului de comunicare.

În anul 2020, Banca Națională a Moldovei va evalua și situația pe domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) la băncile licențiate pentru a estima conformarea acestora cu Regulamentul privind cerințele minime pentru sistemele informaționale și de comunicare ale băncilor și modul în care acestea gestionează riscurile TIC la care se expun.

În anul 2019, Agenția pentru Recuperarea Bunurilor Infractionale a sechestrat active în sumă de 2,6 mlrd. lei

În anul 2019, Agenția pentru Recuperarea Bunurilor Infractionale (ARB I) din cadrul CNA a sechestrat active în sumă de 2,6 mlrd. lei (\$153,8 mil.).

Potrivit agenției INFOTAG cu referire la un comunicat al CNA, este vorba de aplicarea sechestrului pe 803 bunuri/active, provenite din infracțiuni.

ARB I a recepționat de la procuraturile specializate și cele teritoriale, precum și de la poliție, informații despre active din 67 de cauze penale.

După tipul bunurilor sechestrate de Agenție, pe primul loc se situează mijloacele de transport (201), urmate de terenurile agricole (140), conturile bancare (66), construcțiile nelocative (60), locative (59), terenurile pentru construcții (58), aeronave, acțiuni etc. Potrivit procedurii, bunurile sunt valorificate, iar banii din vânzarea acestora se transferă în bugetul de stat.

ARB I este o subdiviziune autonomă a CNA în atribuțiile căreia intră efectuarea investigațiilor financiare paralele, indisponibilizarea, evaluarea, administrarea și valorificarea bunurilor infractionale, precum și negocierea repatrierii bunurilor infractionale. Structura a fost instituită în martie 2017 printr-o hotărâre a Parlamentului RM.

În anul 2020, sunt planificate lucrări de reabilitare a drumurilor în valoare de cca 6 mlrd de lei

Programul de reabilitare și modernizare a drumurilor din Republica Moldova, care urmează să fie implementat în anul curent, a fost prezentat vineri, 24 ianuarie, de Anatol Usafii, ministrul Economiei și Infrastructurii. Potrivit oficialului, în total, în 2020, sunt planificate licitații pentru efectuarea lucrărilor în valoare de aproape șase miliarde de lei, transmite MOLDPRES.

Conform ministrului, în anul curent au fost lansate licitații pentru lucrările de reabilitare și modernizare a traseului R13 Bălți-Florești (40 km), estimate la 704 mln de lei; reabilitarea porțiunii G50 Florești – Nicolaevca – Sângerei, cu valoarea de 150 mln de lei; reabilitarea traseului R26 Mihailovca – Cimișlia (65 mln de lei); reabilitarea și modernizarea drumului Căușeni – Ștefan Vodă (132 mln de lei); reabilitarea și modernizarea porțiunii de drum R31 Tudora – Palanca (100 mln de lei); reabilitarea sectorului R36 Tvardița – Ceadâr – Lunga (100 mln de lei); modernizarea M2 primei centuri de ocolire a municipiului Chișinău (410 mln de lei); reabilitarea și modernizarea conexiunii G98 Lozova – M1 (90 mln de lei); reabilitarea porțiunii G109 Delacău – Bulboacă (120 mln de lei); reabilitarea sectoarelor Mihailovca – Valea Perjei și Cimișlia – largara, cu un cost de 145 și, respectiv, 165 mln de lei, precum și reabilitarea și modernizarea porțiunii Baurci – Congaz (45 mln de lei).

„Este vorba de drumuri, cu o lungime totală de aproape două sute de kilometri, și lucrări cu un cost de peste 2,2 miliarde de lei, pentru care de la începutul anului au fost deja lansate licitațiile pentru dreptul de a efectua aceste lucrări”, a explicat oficialul.

Statistica tranzacțiilor înregistrate pe piața reglementată în perioada 20.01.2020 - 24.01.2020

Data tranzacției	Codul ISIN	Denumirea emitentului	Valori mobiliare	Prețul	Volumul	Valoarea nominală	Emisia	% din emisie	Tipul tranzacției
20.01.2020	MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	7	3000	21 000,00	200,00	1037634	0	Cumparare vnzare
20.01.2020	MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	177	3000	531 000,00	200,00	1037634	0,02	Cumparare vnzare
21.01.2020	MD14PRIN1004	SA "INTREPRINDEREA DE TRANSPORT AUTO Nr.7"	82	4,22	346,04	10,00	136398	0,06	Pachet Unic (Licitare cu strigare)
21.01.2020	MD14BASI1004	ICP "Plai Basarabean" SA	1255	41,36	51 906,80	4,00	87475	1,43	Pachet Unic (Licitare cu strigare)
21.01.2020	MD14TIRP1008	SA IM "TIREX PETROL"	16792	10,16	170 606,72	6,00	18579712	0,09	Pachet Unic (Licitare cu strigare)
21.01.2020	MD14ZONT1002	SA "ORIZONTUL-LUX"	2072	28,23	58 492,56	5,00	196745	1,05	Pachet Unic (Licitare cu strigare)
21.01.2020	MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	10	3000	30 000,00	200,00	1037634	0	Cumparare vnzare
21.01.2020	MD14BFCM1001	SA "BANCA DE FINANTE SI COMERT"	92	199,38	18 342,96	100,00	1315442	0,01	Cumparare vnzare
21.01.2020	MD14BFCM1001	SA "BANCA DE FINANTE SI COMERT"	9	199,38	1 794,42	100,00	1315442	0	Cumparare vnzare
21.01.2020	MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	20	100	2 000,00	10,00	25000091	0	Cumparare vnzare
22.01.2020	MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	5	3000	15 000,00	200,00	1037634	0	Cumparare vnzare
22.01.2020	MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	2109	3000	6 327 000,00	200,00	1037634	0,2	Cumparare vnzare
22.01.2020	MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	15	3000	45 000,00	200,00	1037634	0	Cumparare vnzare
22.01.2020	MD14MICB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	10	260	2 600,00	100,00	4967794	0	Cumparare vnzare
22.01.2020	MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	30	100	3 000,00	10,00	25000091	0	Cumparare vnzare
23.01.2020	MD14AUBI1000	SA "COMBINATUL AUTO nr.4 DIN CHISINAU"	5012	11,19	56 084,28	10,00	693799	0,72	Pachet Unic (Licitare cu strigare)
23.01.2020	MD14BFCM1001	SA "BANCA DE FINANTE SI COMERT"	10	199,38	1 993,80	100,00	1315442	0	Cumparare vnzare
23.01.2020	MD14BFCM1001	SA "BANCA DE FINANTE SI COMERT"	20	199,38	3 987,60	100,00	1315442	0	Cumparare vnzare

Statistica tranzacțiilor înregistrate în afara pieței reglementate sau MTF pentru data de 20.01.2020 - 24.01.2020

Tipul tranzacției: Vnzare - cumpărare							
Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Pondere VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA AURNECVIN	MD14AURC1008	10	1	2000	20000,00	100,00
2	SA ACORD	MD14ACCO1003	20	1	279	5580,00	1,88
3	SA CREDO-CARTEA	MD14REDO1001	5	2	25	125,00	0,17
4	SACOMBINATUL AUTO NR.4 DIN CHISINAU	MD14AUBI1000	10	2	484	2904,00	0,07
5	SA Zidcalten	MD14ZITE1001	10	1	13000	65 000	5,51
6	SA MOLDOVA-TUR	MD14MTUR1005	10	2	979	9790,00	0,08
7	SA BTA-36	MD14ATBS1001	10	2	800	8 000,00	0,48
Tipul tranzacției: Moștenire							
Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Pondere VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA ACORD	MD14ACCO1003	20	1	279	5580,00	1,88
2	SA Tirez-Petrol	MD14TIRP1008	6	1	575	3450,00	0,00
3	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	200	1	8	1600,00	0,00
4	SA IONEL	MD14NELI1003	4	2	2233	8932,00	0,02
Tipul tranzacției: Donație între persoanele care sînt soți, rude sau afini pînă la gradul II inclusiv							
Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Pondere VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA ESTATE GROUP	MD14ESRO1004	4	1	156	624,00	0,00
2	SA Moldindconbank	MD14MICB1008	100	1	6	600,00	0,00
3	SA Moldova-Agroindbank	MD14AGIB1008	200	1	2	400,00	0,00
4	SA PRIM-CREDINTA	MD14RIMC1000	15	2	666	9990,00	7,95
Tipul tranzacției: Vnzare-cumpărare conform prevederilor art. II alin. (3) din Legea nr.163-XVI din 13.07.2007 pentru modificarea și completarea Legii privind societățile pe acțiuni							
Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de VM tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Pondere VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA Neptun-M	MD14PTUN1006	10	2	23716	450604,00	0,35
2	SA CORPORAȚIA DE FINANȚARE RURALĂ	MD14RURA1001	75	27	5780	3308300,00	9,79
3	SA CORPORAȚIA DE FINANȚARE RURALĂ	MD14RURA1001	75	21	4660	3548400,00	7,89
4	SA CORPORAȚIA DE FINANȚARE RURALĂ	MD14RURA1001	75	19	5476	1913500,00	9,28

În atenția acționarilor S.A. "Drumuri-Bălți"

Organul executiv al Societății pe Acțiuni "Drumuri - Bălți" anunță convocarea Adunării Generale Extraordinare cu prezența acționarilor pe data de 17.02.2020 la adresa - or. Drochia str. Gudanov 15.

ORDINEA DE ZI:

- Extinderea domeniului de activitate al întreprinderii;
  - Modificări în statutul societății.
- Adunarea își va desfășura lucrările începând cu ora 16:00. Înregistrarea acționarilor și a re-

prezentanților lor legali va avea loc între orele 15:00 și 15:45, la prezentarea actelor de identitate și a procurilor autentificate în modul prevăzut de legislația în vigoare. De materialele aferente ordinii de zi acționarii pot lua cunoștință începînd cu data de 07.02.2020 la contabilitatea Societății între orele 13:00-15:00.

Lista acționarilor cu drept de participare la adunare este perfectată de către registratorul independent la data de evidență 28.01.2020.

Relații la telefonul: 0-231-7-11-27

Stimat(ă) acționar al SA «Corina-Alex»!

Consiliul al Societății Vă aduce la cunoștință despre luarea deciziei Consiliului Societății de a convoca Adunarea generală extraordinară a acționarilor SA «Corina-Alex» cu prezența lor, care va avea loc la data de 14.02.2020 pe adresa mun. Chișinău, str. București nr. 91, bloc 1.

ORDINEA DE ZI:

- Inițierea și petrecerea reorganizării Societății pe acțiuni "Corina Alex" prin metoda transformării din Societate pe Acțiuni în Societate cu Răspundere Limitată.
- Aprobarea Statutului în redacție nouă
- Aprobarea actului de transmitere (succesiunea drepturilor și obligațiilor)
- Aprobarea numirii administratorului societății transformate "Corina Alex" Societate cu Răspundere Limitată
- Aprobarea persoanei împuternicite pentru depunerea cererii, actelor de inițierea reorganizării la Agenția Servicii Publice, ridicarea actelor, publicarea anunțului în ziarul Capital Market, Monitorul Oficial, depunerea cererii, actelor și ridicarea actelor de la Comisia Națională a Pieței Financiare, depunerea actelor pentru finalizarea reorganizării la Agenția Servicii Publice și ridicarea actelor.
- Altele întrebări legate de reorganizarea societății.

Începutul adunării - 12.00. Începutul înregistrării - 11.00.

Lista acționarilor care au dreptul să participe la adunarea generală extraordinară va fi întocmită la data de 10.02.2020. Acționarii pot lua cunoștință cu materialele la ordinea de zi a adunării Generale extraordinare din 14.02.2020 - pe adresa: mun. Chișinău, str. București, nr. 91, bloc 1 începînd cu 10.02.2020 de la orele 10.00 până la 17.00.

Modul de înștiințare a acționarilor este prin transmiterea scrisorilor pe adresa poștală indicată în registru și publicarea anunțului în ziarul Capital Market

"Banca de Economii" S.A.

În proces de lichidare

IDNO-100360002549/

aduce la cunoștința potențialilor cumpărători despre desfășurarea la Bursa de Valori a Moldovei a licitațiilor "cu strigare", de vânzare a bunurilor mobile (valori mobiliare) în loturi unice în perioada de expunere 31.01.2020 - 02.03.2020 după cum urmează:

- SA "Magistrala" (IDNO-1002602003473), cantitate acțiuni 43 689 la preț per acțiune - 1,83 lei, valoarea totală 79,950.87 lei, începutul licitației din 17.02.2020;
- SA "ASPA" (IDNO-1003606006192) cantitate acțiuni 97 498 la preț per acțiune - 10,42 lei, valoarea totală 1,015,929.16 lei, începutul licitației din 17.02.2020
- S.A. Bursa de Valori a Moldovei (IDNO 1003600004978), cantitatea de acțiuni - 1 (una) la preț - 108,109.53 lei per acțiune, valoarea totală 108,109.53 lei, începutul depunerii cererilor din 31.01.2020.

Bunurile mobile se vînd în condiții speciale care sunt prevăzute de actele interne ale emitenților nominalizați și de legislația RM.

Doritorii pot lua cunoștință de bunurile expuse la vânzare și procedura de vânzare a activelor nominalizate, în zilele de lucru orele 10:00-16:00, la sediul Banca de Economii S.A. în proces de lichidare pe adresa: mun. Chișinău, bl. Mircea cel Bătrîn, 23 (tel. 067218127) și la societatea de investiții „VALINVEST” S.A. pe adresa: mun. Chișinău, str. Gh. Iablocikin 5/1 (tel: 22-12-55,079778164).

BC „Moldova-Agroindbank” SA

organizează concurs privind achiziția serviciilor de audit al activității B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A. și întreprinderilor-fiice „MAIB- Leasing” S.A. și „Moldmediacard” S.R.L., pentru perioada 2020-2022.

Data limită de depunere a ofertei este 21 februarie 2020, orele 17:00.

Pentru informații suplimentare referitor la achiziția sus-menționată, participanții potențiali urmează să contacteze organizatorul concursului la: achizitii@maib.md / 068 600 576 / 022 303-598, sau să acceseze pagina web a băncii www.maib.md, categoria „Achiziții”.

Adresa organizatorului: mun. Chișinău, str. Miron Costin, nr. 9.

"PRESUDOR" S.A.

informează, că în data de 27.01.2020 a avut loc adunarea generală extraordinară a acționarilor pe adresa str. Columna, nr. 170, mun. Chișinău. La Adunare au participat acționari care reprezentau 1248047 de acțiuni, ceea ce constituie 99.72% din numărul total al acțiunilor cu drept de vot.

LA ADUNARE S-AU LUAT

URMĂTOARELE DECIZII:

- se aleg în Consiliul Societății dl Sidorenco Oleg, dl Poddubnii Andrei și dl Raețchii Veaceslav;
- se aleg în Comisia de Cenzori dna Delitanas Elena, dna Melnic Svetlana și dna Captari Alla;
- PRESUDOR S.A. își schimbă sediul din str. Columna, 184/1, mun. Chișinău, cod poștal MD2004, Republica Moldova în str. Columna, nr. 170, mun. Chișinău, cod poștal MD2004, Republica Moldova;
- Se aprobă reducerea capitalului social subscris și vărsat al Societății de la 28784879 lei la 21275783 lei realizată prin reducerea valorii nominale a acțiunilor Societății de la 23 lei la 17 lei, pentru acoperirea pierderilor în sumă totală de 7509096 lei;
- se aprobă modificarea Statutului Societății;
- Se aprobă Codul de guvernanta corporativă al PRESUDOR S.A.

Organul executiv al PRESUDOR S.A.

"Renet" SA,

IDNO 1003600039345

Comunicat privind rezultatele adunării extraordinare a acționarilor din 15.01.2020

Adunarea generală extraordinară a acționarilor „RENET” S. A a avut loc pe data de 15.01.2020 cu prezența acționarilor ce dețin 75626 acțiuni cu drept de vot ale societății ceea ce constituie 86,628% din numărul total al acțiunilor emise.

LA ADUNARE, CU VOTUL A 86,628% DIN ACȚIUNILE EMISE A FOST APROBAT:

- valoarea de piață a activelor „RENET” SA
- bilanțul de repartitie și „RENET” SA prin separarea patrimoniului și transmiterea lui către „RENET-INVEST” SRL.
- proiectul de dezmembrare a „RENET” SA prin separarea patrimoniului și transmiterea lui către „RENET-INVEST” SRL.
- actul de transmitere și a bilanțului de repartitie către „RENET-INVEST” SRL.
- modificarea actului de constituire ale „RENET” SA aferente reorganizării prin separarea patrimoniului.
- micșorarea capitalului social al „RENET” SA cu 29157 lei, sau 14443 de acțiuni.
- împuternicirea administratorului „RENET” SA să depună actele la Departamentul înregistrare și licențiere a unităților de drept din cadrul IP „Agenția Servicii Publice” ce ține inițierea și finalizarea procesului de reorganizare a „RENET” SA.
- autentificarea semnăturilor persoanelor ce au semnat procesul verbal și a alte documente ale adunării generale a acționarilor de către comisia de cenzori.

CIE "Moldexpo" S.A.

Anunț cu privire la organizarea Concursului pentru selectarea companiei pentru achiziționarea peliculei "Oracal" și a foilor de plastic.

Centrul Internațional de Expoziții Moldexpo S.A. anunță Concursul de selectare a companiei pentru achiziționarea peliculei "Oracal" și a foilor de plastic.

Invităm să participe la Concurs companii care comercializează materialele specificate.

Ofertele vor fi prezentate până pe data de 10.02.2020, ora 9:30, pe adresa: mun. Chișinău, str. Gioechelor 1, CIE "Moldexpo" S.A., Casa specialiștilor, etajul 2, biroul nr. 2

Deschiderea ofertelor va avea loc în prezența participanților, pe 10.02.2020, ora 10:00, pe adresa: CIE Moldexpo S.A., pavilionul central, etajul 2, sala de conferințe.

Pentru mai multe informații sunați la: 0-22-810-413.

Informații detaliate despre condițiile Concursului – pe site-ul www.moldexpo.md

CIE "Moldexpo" S.A.

Anunț cu privire, la desfășurarea concursului pentru selectarea companiei – antreprenor, în scopul arendei și efectuării lucrărilor cu aparatajul video, audio și iluminare.

Centrul Internațional de Expoziții Moldexpo S.A., anunță concursul, pentru selectarea companiei-antreprenor, în scopul arendei și efectuării lucrărilor de montare, deservire și demontare a aparatajului video, audio și de iluminare, amplasat pe adresa: orașul Chișinău, str. Gioechelor nr. 1.

Data limită de prezentare a ofertelor – 10.02.2020 ora 09:00 în anticameră. Deschiderea ofertelor, va avea loc pe data de 10.02.2020 ora 10:30 în pavilionul central, etajul-2, sala de conferințe.

Telefonul de contact 068590750. Informație completă se află pe [saitul www.moldexpo.md](http://www.moldexpo.md)

S.A. „APROTEH-CEREALE”

Conform deciziei Consiliului Societății, la data de 2 ianuarie 2020 a avut loc adunarea generală extraordinară a acționarilor cu prezența acestora, pe adresa: r-nul Anenii Noi, s. Merenii Noi. Numărul total de acțiuni cu drept de vot constituie 18571 acțiuni. La adunare au fost înregistrați 1 acționar care deține în total 15222 acțiuni sau 81,97% din numărul total de acțiuni cu drept de vot.

S-AU APROBAT URMĂTOARELE:

1. Dizolvarea Societății.
2. Numirea lichidatorului.

S.A. "Barza Albă"

anunță concurs de selectare a entităților de audit, privind auditarea situațiilor financiare pentru anul 2020.

Termenul limită de prezentare a ofertelor 02.03.2020, ora 16-00.

Relații la telefon: 0231 32423; 067602687 Pasat Svetlana; fax 0231 3 02 85; e-mail ba@mtc.md.

Stimate acționar a „TOCUȘOR” S.A.

AVIZ CU PRIVIRE LA EFECTUAREA OFERTEI DE PRELUARE BENEVOLĂ A ACȚIUNILOR EMITENTULUI „TOCUȘOR” SA

DOIBANI VALERIU, (IDNP 0962802549029, str. Nicolae Dimo, 21, ap. 67, mun. Chișinău, Republica Moldova), care până la anunțarea ofertei de preluare benevolă împreună cu persoanele cu care activează în mod concertat deține 182553 acțiuni ordinare nominative cu drept de vot a „TOCUȘOR” S.A. (în continuare „Ofertant”) anunță oferta de preluare benevolă pe piața secundară a valorilor mobiliare, obiectul căreia îl constituie 56 392 acțiuni ordinare nominative cu drept de vot, cu valoarea nominală de 20 lei fiecare, cod ISIN MD14TOCU1000, emise de „TOCUȘOR” S.A., IDNO 1003600055693; adresa juridică: MD-2001, str. Academiei, 15, mun. Chișinău, Republica Moldova, la preț de 25,00 (douăzeci și cinci lei 00 bani) lei per acțiune, cu termen de acțiune a ofertei de preluare benevolă de 15 zile calendaristice din data anunțării ofertei prezente.

Oferta de preluare benevolă va fi deservită de către Societatea de Investiții C. B. „DAAC Invest” S.A., IDNO 1003600091448; data înregistrării 26.11.2008, licența de Societate de Investiții de categoria „B”, nr. 000808 din 11.02.2015 pe termen nelimitat.

Propunerile de vânzare se vor recepționa în perioada 29.01.2020 – 12.02.2020 (termenul de acțiune a ofertei de preluare benevolă), zilnic între orele 9:00–12:00 și 14:00–17:00 cu excepția zilelor de odihnă și zilelor de sărbătoare nelucrătoare, de către Societatea de Investiții C. B. „DAAC Invest” S.A., la adresa: MD-2069, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Calea Leșilor 10, of. 14.

Telefoanele de contact: /37322/ 50 83 51; 74 15 72.

Citiți prospectul Ofertei de preluare benevolă înainte de a vinde acțiunile.

Doritorii pot lua cunoștință cu conținutul prospectului Ofertei de preluare benevolă pe parcursul termenului de acțiune a Ofertei:

La sediul Intermediarului Societății de Investiții C. B. „DAAC Invest” S.A.: MD-2069, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Calea Leșilor 10, of. 14

La sediul Emitentului „TOCUȘOR” S.A.: MD-2001, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Academiei, 15.

SUPLIMENTAR

Pentru vânzarea valorilor mobiliare, acționarilor vor prezenta actul de identitate în original și în copie.

În cazul în care vânzarea acțiunilor se va face prin reprezentant, se va prezenta procura de reprezentare, perfectată (autenticată) notarial în conformitate cu legislația în vigoare.

Intermediar Societatea de Investiții C.B. „DAAC Invest” S.A.; Ofertant Doibani Valeriu.

Stimate acționar „UNIVERSUL” SA!

Ofertantul multiplu în componența:

Covaliiov-Rusu Georgeta Mihail, (or. Orhei str. C. Stamati nr. 2/F), Rusu Pavel Gheorghe, (or. Orhei str. C. Stamati nr. 2/F), Muntean Serghei Ion, (or. Orhei str. Manole 14) anunță oferta de preluare benevolă pe piața secundară a valorilor mobiliare. Ofertantul multiplu deține 23325 (acțiuni ordinare nominative de clasa I, cod ISIN MD14UNIV1001, cu valoarea nominală de 10 lei fiecare, emise de „UNIVERSUL” SA, reprezentând 87,69% din volumul total de acțiuni cu drept de vot ale emitentului. Ofertantul confirmă absența persoanelor care acționează în mod concertat cu ofertantul sau emitentul în ceea ce privește oferta.

Emitentul: Societatea pe acțiuni „UNIVERSUL” (MD-3501, Republica Moldova, or. Orhei, str. Mihai Eminescu 7 IDNO: 1003606001038)

Obiectul ofertei de preluare: 3 275 acțiuni ale emitentului „UNIVERSUL” SA (ISIN MD14UNIV1001).

Prețul propus: 10,00 lei per acțiune.

Termenul de acțiune a ofertei: 21 zile calendaristice din data publicării anunțului privind oferta de preluare.

Intermediarul care va deservi oferta: Societatea de Investiții „VALINVEST” SA (IDNO – 1003600030744, MD-2069, Republica Moldova, mun. Chișinău str. Ghenadie Iablocikin, 5/1), Licența de categoria „C”, Seria CNPF nr. 000810 eliberată la 11.02.2015 pe termen nelimitat.

Propunerile de vânzare se vor recepționa în perioada 29.01.2020 – 18.02.2020 (termenul de acțiune a ofertei de preluare), zilnic între orele 9:00–12:00 și 14:00–16:00 cu excepția zilelor de odihnă și zilelor de sărbătoare nelucrătoare, de către Societatea de Investiții „VALINVEST” SA, la adresa de reședință: MD-2069, Republica Moldova, mun. Chișinău str. Ghenadie Iablocikin, 5/1, telefoanele de contact: /37322/22 12 55; 22 13 55, 079778164.

CITIȚI PROSPECTUL OFERTEI DE PRELUARE ÎNAINTE DE A VINDE ACȚIUNILE!

Doritorii pot lua cunoștință cu conținutul prospectului Ofertei de preluare pe parcursul termenului de acțiune a Ofertei la adresa: MD-2069, Republica Moldova, mun. Chișinău str. Ghenadie Iablocikin, 5/1, la sediul Intermediarului Societății de Investiții „VALINVEST” SA precum și MD-3501, Republica Moldova, or. Orhei, str. Mihai Eminescu 7, la sediul Emitentului: „UNIVERSUL” SA.

Pentru vânzarea acțiunilor, persoanele fizice vor prezenta: Buletinul de identitate; Extrasul din registrul acționarilor. Datele extrasului din registrul acționarilor trebuie să corespundă datelor din actul de identitate. În cazul în care vânzarea acțiunilor se va face prin reprezentant, se va prezenta procura de reprezentare, perfectată (autenticată) notarial în conformitate cu legislația în vigoare.

În atenția acționarilor „PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI” SA!

Consiliul Societății a decis convocarea adunării generale extraordinare a acționarilor. Adunarea se va petrece în data de 17.02.2020 cu prezența acționarilor la sediul Societății, respectiv la adresa str. Grenoble, nr. 128, or. Codru, mun. Chișinău. Înregistrarea participanților la adunare: 08.30 – 08.55; Începutul adunării: 09.00.

ORDINEA DE ZI.

1. Cu privire la Hotărârile aprobate în cadrul Adunării generale extraordinare a acționarilor din 21.10.2019 și re aprobarea: reorganizării „PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI” S.A. prin dezmembrare (separare) cu transmiterea unei părți din patrimoniu, drepturi și obligații către o persoană juridică nou-creată; actului de evaluare a patrimoniului „PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI” S.A.; proiectului dezmembrării, bilanțului de repartitie si a actului de transmitere; actelor de constituire ale persoanei juridice nou-create urmare a reorganizării „PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI” S.A. prin dezmembrare (separare); organelor de conducere ale persoanei juridice nou-create; persoanelor împuternicite cu dreptul de a semna proiectul dezmembrării, actul de transmitere si bilanțul de repartitie; reducerii capitalului social al „PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI” S.A. prin anularea acțiunilor de tezaur formate în rezultatul reorganizării; modificării Statutului „PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI” S.A., în aceeași formă cu cele aprobate de acționari în 21.10.2019.
2. Cu privire la finalizarea procedurii de reorganizare a „PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI” S.A. prin dezmembrare (separare);
3. Cu privire la modificarea art. 23 și art. 42 din Statutul „PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI” S.A.;
4. Cu privire la autentificarea semnăturilor președintelui și secretarului pe procesul-verbal al Adunării.

Lista acționarilor cu drept de participare la Adunare este întocmită conform situației din data de 29.01.2020;

Acționarii vor avea posibilitate să ia cunoștință cu materialele pentru ordinea de zi a Adunării începând cu data de 07.02.2020, în zilele de lucru, între orele 13.00 – 16.00 la sediul Societății, respectiv la adresa: str. Grenoble, nr. 128, or. Codru, mun. Chișinău.

Pentru a participa la Adunare acționarii urmează să prezinte comisiei de înregistrare actul de identitate în original, iar reprezentanții acestora – actul de identitate și procura întocmită în conformitate cu prevederile legale.

Consiliul PARCUL DE AUTOBUZE DIN BĂLȚI S.A.

Вниманию акционеров “Карьера де Гранит și Pietris din Soroca” SA

Согласно Решения Совета Общества от 20 января 2020 г, созывается внеочередное общее собрание акционеров Общества в очной форме, которое состоится 19 февраля 2020 г. по адресу: р. Сорока, ком. Косэуць, здание администрации Общества в 11:00 часов. Регистрация участников: с 10:00 до 10:45.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Утверждение субъекта аудита, который будет проводить аудит финансовой отчетности, начиная с 2019 года, и установление его вознаграждения.

С материалами по повестке дня собрания можно ознакомиться с 09.02.2020 по адресу: р-н. Сорока, карьер с. Косэуць, здание администрации, в рабочие дни с 11.00 до 17.00. Список акционеров, имеющих право на участие в общем собрании, составлен по состоянию на 21.01.2020.

Регистрация участников осуществляется по предъявлению документа, удостоверяющего личность или документов удостоверяющие право представительства.

АДМНИСТРАЦИЯ

Телефон для справок 0 /230/2-07-37

Stimați acționari „MOLDASIG” S.A.!

Vă aducem la cunoștință că la data de 16.01.2020 a avut loc Adunarea generală extraordinară a acționarilor „MOLDASIG” S.A. La Adunarea generală extraordinară a acționarilor „MOLDASIG” S.A.,

AU FOST APROBATE URMĂTOARELE HOTĂRÂRI:

1. A confirma organizația de audit „AUDIT – SEDAN” S.R.L. pentru încheierea contractului de audit extern, pentru auditul financiar consolidat al Societății „MOLDASIG” S.A. pentru anul 2019 și a stabili retribuția serviciilor acesteia în conformitate cu oferta anexată.

S.A. “Drumuri Ialoveni”

COMUNICAT PENTRU OBTINEREA DREPTUTII DE LOCALIUNE

S.A. “Drumuri Ialoveni” dispune de încăperea nelocativă din construcția cu destinația de depozit cu suprafața totală 68,4 m.p. din s. Sotiteni, r. Ialoveni. Cod cadastral 55291010108. Prețul și condițiile de achitare: conform anexei 9 din Legea Bugetului pentru anul 2020. Modul de familiarizare cu bunul: actele de drept sint la SA “Drumuri Ialoveni”, or Ialoveni, str Chilia 2, tel/fax 0268 29360, 29370.

Compania de Asigurări “Moldova-Astrovaz” SA

La data de 20 decembrie 2019 în incinta oficiului amplasat pe adresa: mun. Chișinău, str. A. Șciusev 42 a avut loc Adunarea Generală Extraordinară a Acționarilor cu prezența acționarului unic al CA “Moldova-Astrovaz” SA. cu o cotă de participare la capitalul social – 100%, nr. de acțiuni 280 buc.

DUPĂ DEZBATERI ȘI DELIBERĂRI, ACȚIONARUL PREZENT A HOTĂRÎT CU UNANIMITATE URMĂTOARELE:

1. A aproba Decizia unicului asociat privind la aportul suplimentar pentru acoperirea pierderilor nete ale anilor precedenți din aportul suplimentar al acționarului în sumă de 3 000 000,00 lei
2. A majora capitalul social al CA „Moldova-Astrovaz” SA cu 3 000 000,00 lei prin plasarea a 30 acțiuni ordinare nominative de clasa I cu valoarea nominală de 100 000 lei. După majorare, capitalul social al Companiei va constitui 31 000 000 lei.

“Banca de Finanțe și Comerț” S.A.

Perioada de raportare 31.12.2019

F 01.01 – BILANȚ [SITUAȚIA POZIȚIEI FINANCIARE]: ACTIVE

Cod poz.	Denumirea indicatorului	Valoarea contabilă
010	Numerar, solduri de numerar la bănci centrale și alte depozite la vedere	960 667 369
020	Numerar în casă	343 051 954
030	Solduri de numerar la bănci centrale	567 475 913
040	Alte depozite la vedere	50 139 501
050	Active financiare deținute în vederea tranzacționării	0
060	Instrumente derivate	0
070	Instrumente de capitaluri proprii	0
080	Titluri de datorie	0
090	Credite și avansuri	0
096	Active financiare nedestinate tranzacționării, evaluate obligatoriu la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
097	Instrumente de capitaluri proprii	0
098	Titluri de datorie	0
099	Credite și avansuri	0
100	Active financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
120	Titluri de datorie	0
130	Credite și avansuri	0
141	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	6 948 831
142	Instrumente de capitaluri proprii	6 948 831
143	Titluri de datorie	0
144	Credite și avansuri	0
181	Active financiare la costul amortizat	2 176 302 673
182	Titluri de datorie	424 818 504
183	Credite și avansuri	1 620 857 627
184	Rezerva minimă obligatorie aferentă mijloacelor atrase în valută liber convertibilă	130 626 542
240	Instrumente derivate – contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor	x
250	Modificările de valoare justă aferente elementelor acoperite în cadrul unei operațiuni de acoperire a unui portofoliu împotriva riscului de rată a dobânzii	x
260	Investiții în filiale, asocieri în participație și entități asociate	0
270	Imobilizări corporale	184 794 935
280	Imobilizări corporale	184 794 935
290	Investiții imobiliare	0
300	Imobilizări necorporale	20 591 642
310	Fond comercial	0
320	Alte imobilizări necorporale	20 591 642
330	Creanțe privind impozitele	6 084 643
340	Creanțe privind impozitul curent	6 084 643
350	Creanțe privind impozitul amânat	0
360	Alte active	23 348 243
370	Active imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării	25 642 469
380	TOTAL ACTIVE	3 404 380 804

F 01.02 – BILANȚ [SITUAȚIA POZIȚIEI FINANCIARE]: DATORII

Cod poz.	Denumirea indicatorului	Valoarea contabilă
010	Datorii financiare deținute în vederea tranzacționării	0
020	Instrumente derivate	0
030	Poziții scurte	0
040	Depozite	0
050	Titluri de datorie emise	0
060	Alte datorii financiare	0
070	Datorii financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
080	Depozite	0
090	Titluri de datorie emise	0
100	Alte datorii financiare	0
110	Datorii financiare evaluate la costul amortizat	2 759 625 427
120	Depozite	2 443 758 460
130	Titluri de datorie emise	0
140	Alte datorii financiare	315 866 967
150	Instrumente derivate – contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor	x
160	Modificările de valoare justă aferente elementelor acoperite în cadrul unei operațiuni de acoperire a unui portofoliu împotriva riscului de rată a dobânzii	x
170	Provizioane	9 947 468
180	Pensii și alte obligații privind beneficiile determinate post-angajare	0
190	Alte beneficii pe termen lung ale angajaților	8 414 790
200	Restructurare	0
210	Cauze legale în curs de soluționare și litigii privind impozitele	0
220	Angajamente și garanții date	333 761
230	Alte provizioane	1 198 917
240	Datorii privind impozitele	16 681 844
250	Datorii privind impozitul curent	10 123 744
260	Datorii privind impozitul amânat	6 558 100
270	Capital social rambursabil la cerere	x
280	Alte datorii	21 989 776
290	Datorii incluse în grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării	0
300	TOTAL DATORII	2 808 244 515

F 01.03 – BILANȚ [SITUAȚIA POZIȚIEI FINANCIARE]: CAPITAL PROPRIU

Cod poz.	Denumirea indicatorului	Valoarea contabilă
010	Capital social	131 544 200
020	Capital vărsat	131 544 200
030	Capital subscris nevărsat	x
040	Prime de emisiune	50 539 200

050	Instrumente de capitaluri proprii emise, altele decât capitalul	0
060	Componenta de capitaluri proprii a instrumentelor financiare compuse	0
070	Alte instrumente de capitaluri proprii emise	0
080	Alte instrumente de capital	0
090	Alte elemente cumulate ale rezultatului global	35 069 107
095	Elemente care nu vor fi reclasificate în profit sau pierdere	35 069 107
100	Imobilizări corporale	35 069 135
110	Imobilizări necorporale	0
120	Câștiguri sau (-) pierderi actuariale din planurile de pensii cu beneficii determinate	0
122	Active imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării	0
124	Partea din alte venituri și cheltuieli recunoscute, aferente investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate	0
320	Modificările valorii juste a instrumentelor de capitaluri proprii evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	-28
330	Partea ineficace din acoperirile valorii juste împotriva riscurilor pentru instrumentele de capitaluri proprii evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	0
340	Modificările valorii juste a instrumentelor de capitaluri proprii evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global [elementul acoperit împotriva riscurilor]	0
350	Modificările valorii juste a instrumentelor de capitaluri proprii evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global [instrumentul de acoperire împotriva riscurilor]	0
360	Modificările valorii juste a datoriilor financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere care se pot atribui modificărilor riscului de credit al datoriilor	0
128	Elemente care pot fi reclasificate în profit sau pierdere	0
130	Acoperirea unei investiții nete într-o operațiune din străinătate [partea eficace]	x
140	Conversie valutară	x
150	Instrumente derivate de acoperire împotriva riscurilor. Rezerva aferentă acoperirii fluxurilor de trezorerie [partea eficace]	x
155	Modificările valorii juste a instrumentelor de datorie evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	0
165	Instrumente de acoperire împotriva riscurilor [elemente nedeseminate]	x
170	Active imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării	0
180	Partea din alte venituri și cheltuieli recunoscute, aferente investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate	x
190	Rezultat reportat	204 788 087
200	Rezerve din reevaluare	0
210	Alte rezerve	109 352 886
220	Rezerve sau pierderi cumulate aferente investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate, contabilizate prin metoda punerii în echivalență	x
230	Alte	109 352 886
240	(-) Acțiuni de trezorerie	-11 765 300
250	Profitul sau pierderea atribuibil(ă) proprietarilor societății-mamă	76 608 109
260	(-) Dividende interimare	
270	Interese minoritare [interese care nu controlează]	0
280	Alte elemente cumulate ale rezultatului global	0
290	Alte elemente	x
300	TOTAL CAPITALURI PROPRII	596 136 289
310	TOTAL CAPITALURI PROPRII ȘI TOTAL DATORII	3 404 380 804

F 02.00 – CONTUL DE PROFIT SAU PIERDERE

Cod poz.	Denumirea indicatorului	Valoarea contabilă
	Raportul de profit sau pierdere	
010	Venituri din dobânzi	218 688 635
020	Active financiare deținute în vederea tranzacționării	0
025	Active financiare nedestinate tranzacționării, evaluate obligatoriu la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
030	Active financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
041	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	0
051	Active financiare la costul amortizat	218 688 635
070	Instrumente derivate – Contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor, riscul de rată a dobânzii	x
080	Alte active	0
085	Venituri din dobânzi aferente datoriilor	0
090	(Cheltuieli cu dobânzile)	58 516 534
100	(Datorii financiare deținute în vederea tranzacționării)	0
110	(Datorii financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere)	0
120	(Datorii financiare evaluate la costul amortizat)	58 516 534
130	(Instrumente derivate – Contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor, riscul de rată a dobânzii)	x
140	(Alte datorii)	0
145	(Cheltuieli cu dobânzile aferente activelor)	0
150	(Cheltuieli cu capitalul social rambursabil la cerere)	x
160	Venituri din dividende	200 646
170	Active financiare deținute în vederea tranzacționării	0
175	Active financiare nedestinate tranzacționării, evaluate obligatoriu la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
191	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	200 646
192	Investiții în filiale, asocieri în participație și entități asociate, contabilizate prin metode diferite de metoda punerii în echivalență	0
200	Venituri din onorarii și comisioane	104 567 454
210	(Cheltuieli privind onorarii și comisioane)	44 091 490
220	Câștiguri sau (-) pierderi din derecunoașterea activelor și datoriilor financiare care nu sunt evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere, net	0
231	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	0
241	Active financiare la costul amortizat	0
260	Datorii financiare evaluate la costul amortizat	0
270	Alte	0
280	Câștiguri sau (-) pierderi aferente activelor și datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării, net	0
287	Câștiguri sau (-) pierderi aferente activelor financiare nedestinate tranzacționării, evaluate obligatoriu la valoarea justă prin profit sau pierdere, net	-4 225
290	Câștiguri sau (-) pierderi aferente activelor și datoriilor financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere, net	0

300	Câștiguri sau (-) pierderi din contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor, net	x
310	Diferențe de curs de schimb [câștig sau (-) pierdere], net	71 855 113
330	Câștiguri sau (-) pierderi din derecunoașterea activelor nefinanciare, net	209 206
340	Alte venituri din exploatare	6 302 099
350	(Alte cheltuieli de exploatare)	15 652 259
355	VENITURI TOTALE DIN EXPLOATARE, NET	283 558 646
360	(Cheltuieli administrative)	136 158 941
370	(Cheltuieli cu personalul)	100 573 973
380	(Alte cheltuieli administrative)	35 584 968
390	(Amortizare)	19 762 198
400	(Imobilizări corporale)	15 649 262
410	(Investiții imobiliare)	0
420	(Alte imobilizări necorporale)	4 112 936
425	Câștiguri sau (-) pierderi din modificare, net	0
426	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	0
427	Active financiare la costul amortizat	0
430	(Provizioane sau (-) reluări de provizioane)	20 361 893
440	(Angajamente și garanții date)	333 761
450	(Alte provizioane)	20 028 132
460	Deprecierea sau (-) reluarea pierderilor cauzate de deprecierea activelor financiare care nu sunt evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere	16 955 567
481	(Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global)	0
491	(Active financiare la costul amortizat)	16 955 567
510	Deprecierea sau (-) reluarea pierderilor cauzate de deprecierea investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate	0
520	Deprecierea sau (-) reluarea pierderilor cauzate de deprecierea activelor nefinanciare	-59 167
530	(Imobilizări corporale)	0
540	(Investiții imobiliare)	0
550	(Fond comercial)	0
560	(Alte imobilizări necorporale)	1 086
570	(Altele)	-60 253
580	Fond comercial negativ recunoscut în profit sau pierdere	x
590	Partea din profitul sau (-) pierderea aferent(ă) investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate, contabilizată prin metoda punerii în echivalență	x
600	Profitul sau (-) pierderea din active imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării, care nu pot fi considerate activități întrerupte	0
610	PROFIT SAU (-) PIERDERE DIN ACTIVITĂȚI CONTINUE ÎNAINTE DE IMPOZITARE	90 379 213
620	Cheltuieli sau (-) venituri cu impozitul aferent profitului sau pierderii din activități continue	13 771 104
630	PROFIT SAU (-) PIERDERE DIN ACTIVITĂȚI CONTINUE DUPĂ IMPOZITARE	76 608 109
640	Profit sau (-) pierdere din activități întrerupte, după impozitare	0
650	Profit sau (-) pierdere din activități întrerupte, înainte de impozitare	0
660	Cheltuieli sau (-) venituri cu impozitul legate de activități întrerupte	x
670	PROFIT SAU (-) PIERDERE AFERENT(Ă) EXERCITIULUI	76 608 109
680	Atribuibil(ă) intereselor minoritare [interese care nu controlează]	x
690	Atribuibil(ă) proprietarilor societății-mamă	x

Informația privind activitatea economico-financiară

“Banca de Finanțe și Comerț” S.A. la situația din 31 decembrie 2019

Denumirea indicatorilor	Unitatea de măsură	Normativ	De facto		
			Luna gestionară (31.12.19)	Luna precedentă celei gestionare (31.11.19)	Anul precedent celui gestionar (31.12.18)*
CAPITAL					
Capitalul social	mil. lei	≥ 100	131,54	131,54	131,54
Fonduri proprii de nivel 1 de baza	mil. lei	≥ 200	406,94	405,40	375,08
Fonduri proprii	mil. lei		406,94	405,40	375,08
Cuantumul total al expunerii la risc	mil. lei		1 975,99	1 914,23	1 768,23
Rata fondurilor proprii totale	%	≥ 16%	20,59	21,18	21,21
Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază	%		20,59	21,18	21,21
Fonduri proprii / Total active	%		11,95	11,82	12,07
Mărimea calculată dar nerezerată a reducerilor pentru pierderi la active și angajamente condiționale	mil. lei		56,74	57,49	52,47
Nivelul de afectare a capitalului	%		-0,34	-0,96	-9,42
Total datorii / Total capital			4,71	4,81	4,97
Cota investițiilor străine în capitalul social al băncilor	%		13,03	13,03	13,03
ACTIVE					
Mijloace bănești datorate de bănci, cu excepția Băncii Naționale a Moldovei (suma de bază)	mil. lei		59,66	140,11	73,42
Mijloace bănești datorate de băncile străine (suma de bază)	mil. lei		49,93	131,02	66,17
Mijloace bănești datorate de bănci, cu excepția Băncii Naționale a Moldovei (suma de bază) / Fonduri proprii			0,15	0,35	0,20
Mijloace bănești datorate de băncile străine (suma de bază) / Fonduri proprii			0,12	0,32	0,18
Soldul datoriei la credite (suma de bază)	mil. lei		1 656,50	1 625,68	1 501,40
Soldul datoriei la credite neperformante (suma de bază)	mil. lei		75,98	77,87	84,56
Soldul datoriei la credite neperformante (suma de bază) / Fonduri proprii	%		18,67	19,21	22,54
Soldul datoriei la credite neperformante nete (suma de bază) / Fonduri proprii	%		6,63	7,00	12,36
Soldul datoriei la credite neperformante (suma de bază) / Soldul datoriei la credite (suma de bază)	%		4,59	4,79	5,63
Soldul activelor neperformante nete / Fonduri proprii	%		9,80	10,46	17,81
Suma reducerilor calculate pentru pierderi la active și angajamente condiționale	mil. lei		122,71	123,51	104,23
Suma reducerilor pentru pierderi din deprecieri formate la active și angajamente condiționale conform SIRF	mil. lei		65,98	66,01	51,76
Suma reducerilor calculate pentru soldul datoriei la credite (suma de bază) / Soldul datoriei la credite (suma de bază)	%		5,03	5,14	4,43
Total credite expirate	mil. lei		73,43	70,80	62,54

Valoarea medie lunară a activelor generatoare de dobândă / Valoarea medie lunară a activelor	%		77,58	77,25	76,88
Soldul datoriei la credite în valută străină (suma de bază) / Soldul datoriei la credite (suma de bază)	%		21,09	20,17	22,37
Total active / Total capital			5,71	5,81	5,97
Suma expunerilor "mari" / Fonduri proprii		≤ 5	0,00	0,00	0,00
Suma primelor zece datorii nete la credite minus reducerile / Soldul datoriei la credite net (suma de bază)	%	≤ 30	18,08	17,96	18,96
Expunerea neta maxima asumata față de o persoana sau un grup de persoane acționind concertat / Fonduri proprii	%	≤ 15	3,91	3,92	9,68
Expunerea totala maxima a bancii fata de o persoana afiliata si/sau un grup de persoane acționind concertat cu persoana afiliata bancii / Fonduri proprii	%	≤ 10	3,88	0,73	9,46
Total expuneri față de persoanele afiliate / Fonduri proprii de nivel 1 de baza	%	≤ 20	5,73	1,98	12,08
Soldul datoriei la credite (suma de bază) / Soldul depozitelor (suma de bază)			0,68	0,65	0,66
Soldul creditelor acordate nerezidenților / Total credite	%		0,54	0,56	0,59
Total credite acordate IMM-urilor	mil. lei		769,48	763,59	744,69
Total credite neperformante acordate IMM-urilor / Total credite acordate IMM-urilor	%		3,83	3,97	3,93
Soldul datoriei la credite, suma de bază pe tipuri de debitori:					
Persoane juridice rezidente, inclusiv persoane fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt tip de activitate	mil lei		1 138,57	1 107,03	1 083,18
Persoane juridice nerezidente, inclusiv persoane fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt tip de activitate	mil lei		8,96	9,08	8,81
Persoane fizice rezidente	mil lei		508,96	509,57	409,41
Persoane fizice nerezidente	mil lei		0,00	0,00	0,00
Soldul datoriei la credite, suma de bază pe tipuri de monede:					
acordate în MDL	mil lei		1 307,22	1 297,77	1 165,61
acordate în USD (echivalentul în lei)	mil lei		111,16	111,95	119,64
acordate în EUR (echivalentul în lei)	mil lei		238,11	215,96	216,15
acordate în alte valute străine (echivalentul în lei)	mil lei		0,00	0,00	0,00
Imobilizări corporale / Fonduri proprii	%	≤ 50	42,96	42,98	48,35
Imobilizări corporale și cote de participare / Fonduri proprii	%	≤ 100	44,67	44,70	50,20
VENITURI ȘI PROFITABILITATE					
Rentabilitatea activelor (ROA)	%		2,25	2,29	1,78
Rentabilitatea capitalului (ROE)	%		13,71	13,98	11,33
Venitul net aferent dobânzilor / Total venit	%		39,86	40,00	36,49
Cheltuieli neaferente dobânzilor / Total venit	%		66,37	65,96	65,86
Venitul din dobânzi anualizat / Valoarea medie lunară a activelor generatoare de dobândă	%		8,36	8,38	8,26
Marja netă a dobânzii (MJNet)	%		6,13	6,14	5,48
Indicele eficienței (Ief)	%		128,72	129,48	123,64

LICHIDITATE

Principiul I – Lichiditatea pe termen lung		≤ 1	0,70	0,70	0,75
Principiul II – Lichiditatea curentă	%	≥ 20%	44,57	45,89	42,55
Principiul III – Lichiditatea pe benzi de scadența					
- pina la o luna inclusiv		>1	2,09	2,16	2,11
- între o luna si 3 luni inclusiv		>1	32,93	31,06	41,36
- între 3 si 6 luni inclusiv		>1	12,94	14,05	6,20
- între 6 si 12 luni inclusiv		>1	16,46	18,53	5,15
- peste 12 luni		>1	6,92	7,41	4,06
Soldul activelor lichide / Soldul depozitelor persoanelor fizice (suma de bază)	%		97,82	101,66	88,74
Soldul depozitelor persoanelor fizice (suma de bază) / Soldul depozitelor (suma de bază)	%		63,52	61,96	65,58
Soldul depozitelor persoanelor juridice, cu excepția băncilor (suma de bază) / Soldul depozitelor (suma de bază)	%		36,48	38,04	34,42
Soldul depozitelor în valută străină (suma de bază) / Soldul depozitelor (suma de bază)	%		37,27	38,72	36,39
Mijloace bănești datorate băncilor, cu excepția celor de la Banca Națională a Moldovei (suma de bază)	mil. lei		0,00	0,00	0,00
Mijloace bănești datorate băncilor străine (suma de bază)	mil. lei		0,00	0,00	0,00
Mijloace bănești datorate băncilor, cu excepția celor de la Banca Națională a Moldovei (suma de bază) / Fonduri proprii			0,00	0,00	0,00
Mijloace bănești datorate băncilor străine (suma de bază) / Fonduri proprii			0,00	0,00	0,00

SENSIBILITATE LA RISCUL PIEȚEI

Ponderele activelor bilanțiere în valută străină și activelor atașate la cursul valutar în totalul activelor	%		27,30	28,90	27,45
Ponderele obligațiilor bilanțiere în valută străină și obligațiilor atașate la cursul valutar în totalul activelor	%		27,53	28,75	27,26
Total active bilanțiere în valută străină / Total active	%		23,45	24,92	23,31
Total obligațiuni bilanțiere în valută străină / Total obligațiuni	%		33,38	34,73	32,75

DATE GENERALE

Numărul total de angajați ai băncii	nr.		651	655	653
Subdiviziuni ale băncii:	nr.		88	88	93
- filiale	nr.		19	19	19
- reprezentanțe	nr.		0	0	0
- agenții	nr.		69	69	74
- puncte de schimb valutar	nr.		0	0	0

* confirmate de audit extern

**Președintele Băncii
Contabil-șef**

**Hvorostovschii V.
Socolov S.**

BCR Chisinau SA

Codul bancii: RNCBMD2X

La situatia din 31.12.2019

BILANȚ [SITUAȚIA POZIȚIEI FINANCIARE]

Cod poz.	Denumirea indicatorului	Valoarea contabilă
ACTIVE		
010	Numerar, solduri de numerar la bănci centrale și alte depozite la vedere	1 013 095 783
020	Numerar în casă	113 678 316
030	Solduri de numerar la bănci centrale	562 531 532
040	Alte depozite la vedere	336 885 935
050	Active financiare deținute în vederea tranzacționării	0
060	Instrumente derivate	0
070	Instrumente de capitaluri proprii	0
080	Titluri de datorie	0
090	Credite și avansuri	0
096	Active financiare nedestinate tranzacționării, evaluate obligatoriu la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
097	Instrumente de capitaluri proprii	0
098	Titluri de datorie	0
099	Credite și avansuri	0
100	Active financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
120	Titluri de datorie	0
130	Credite și avansuri	0
141	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	8 848 018
142	Instrumente de capitaluri proprii	1 018 650
143	Titluri de datorie	7 829 368
144	Credite și avansuri	0
181	Active financiare la costul amortizat	1 281 880 209
182	Titluri de datorie	429 571 277
183	Credite și avansuri	718 884 607
184	Rezerva minimă obligatorie aferentă mijloacelor atrase în valută liber convertibilă	133 424 325
240	Instrumente derivate – contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor	x
250	Modificările de valoare justă aferente elementelor acoperite în cadrul unei operațiuni de acoperire a unui portofoliu împotriva riscului de rată a dobânzii	x
260	Investiții în filiale, asocieri în participație și entități asociate	0
270	Imobilizări corporale	33 177 142
280	Imobilizări corporale	33 177 142
290	Investiții imobiliare	0
300	Imobilizări necorporale	6 833 845
310	Fond comercial	0
320	Alte imobilizări necorporale	6 833 845
330	Creanțe privind impozitele	3 309 951
340	Creanțe privind impozitul curent	2 334 645
350	Creanțe privind impozitul amânat	975 306
360	Alte active	13 662 694
370	Active imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării	0
380	TOTAL ACTIVE	2 360 807 642

DATORII		
010	Datorii financiare deținute în vederea tranzacționării	0
020	Instrumente derivate	0
030	Poziții scurte	0
040	Depozite	0
050	Titluri de datorie emise	0
060	Alte datorii financiare	0
070	Datorii financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
080	Depozite	0
090	Titluri de datorie emise	0
100	Alte datorii financiare	0
110	Datorii financiare evaluate la costul amortizat	1 835 370 770
120	Depozite	1 794 432 579
130	Titluri de datorie emise	0
140	Alte datorii financiare	40 938 191
150	Instrumente derivate – contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor	
160	Modificările de valoare justă aferente elementelor acoperite în cadrul unei operațiuni de acoperire a unui portofoliu împotriva riscului de rată a dobânzii	
170	Provizioane	7 178 177
180	Pensii și alte obligații privind beneficiile determinate post-angajare	0
190	Alte beneficii pe termen lung ale angajaților	6 829 397
200	Restructurare	0
210	Cauze legale în curs de soluționare și litigii privind impozitele	0
220	Angajamente și garanții date	148 071
230	Alte provizioane	200 709
240	Datorii privind impozitele	2 883 892
250	Datorii privind impozitul curent	2 883 892
260	Datorii privind impozitul amânat	0
270	Capital social rambursabil la cerere	x
280	Alte datorii	41 077 129
290	Datorii incluse în grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării	0
300	TOTAL DATORII	1 886 509 968

CAPITAL PROPRIU		
010	Capital social	728 130 000
020	Capital vărsat	728 130 000
030	Capital subscris nevărsat	
040	Prime de emisiune	11 750
050	Instrumente de capitaluri proprii emise, altele decât capitalul	0
060	Componenta de capitaluri proprii a instrumentelor financiare compuse	0
070	Alte instrumente de capitaluri proprii emise	0

080	Alte instrumente de capital	0
090	Alte elemente cumulate ale rezultatului global	385 031
095	Elemente care nu vor fi reclasificate în profit sau pierdere	385 031
100	Imobilizări corporale	0
110	Imobilizări necorporale	0
120	Câștiguri sau (-) pierderi actuariale din planurile de pensii cu beneficii determinate	0
122	Active imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării	0
124	Partea din alte venituri și cheltuieli recunoscute, aferente investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate	0
320	Modificările valorii juste a instrumentelor de capitaluri proprii evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	385 031
330	Partea ineficace din acoperirile valorii juste împotriva riscurilor pentru instrumentele de capitaluri proprii evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	0
340	Modificările valorii juste a instrumentelor de capitaluri proprii evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global [elementul acoperit împotriva riscurilor]	
350	Modificările valorii juste a instrumentelor de capitaluri proprii evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global [instrumentul de acoperire împotriva riscurilor]	
360	Modificările valorii juste a datoriilor financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere care se pot atribui modificărilor riscului de credit al datoriilor	0
128	Elemente care pot fi reclasificate în profit sau pierdere	0
130	Acoperirea unei investiții nete într-o operațiune din străinătate [partea eficace]	
140	Conversie valutară	
150	Instrumente derivate de acoperire împotriva riscurilor. Rezerva aferentă acoperirii fluxurilor de trezorerie [partea eficace]	
155	Modificările valorii juste a instrumentelor de datorie evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	
165	Instrumente de acoperire împotriva riscurilor [elemente nedeseminate]	
170	Active imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării	0
180	Partea din alte venituri și cheltuieli recunoscute, aferente investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate	
190	Rezultat reportat	-336 053 994
200	Rezerve din reevaluare	0
210	Alte rezerve	57 117 067
220	Rezerve sau pierderi cumulate aferente investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate, contabilizate prin metoda punerii în echivalență	
230	Altele	57 117 067
240	(-) Acțiuni de trezorerie	0
250	Profitul sau pierderea atribuibil(ă) proprietarilor societății-mamă	24 707 820
260	(-) Dividende interimare	0
270	Interese minoritare [interese care nu controlează]	
280	Alte elemente cumulate ale rezultatului global	
290	Alte elemente	
300	TOTAL CAPITALURI PROPRII	474 297 674
310	TOTAL CAPITALURI PROPRII ȘI TOTAL DATORII	2 360 807 642

CONTUL DE PROFIT SAU PIERDERE

Cod poz.	Denumirea indicatorului	Valoarea
	Raportul de profit sau pierdere	
010	Venituri din dobânzi	96 174 581
020	Active financiare deținute în vederea tranzacționării	0
025	Active financiare nedestinate tranzacționării, evaluate obligatoriu la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
030	Active financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
041	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	10 864 156
051	Active financiare la costul amortizat	85 310 425
070	Instrumente derivate – Contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor, riscul de rată a dobânzii	x
080	Alte active	0
085	Venituri din dobânzi aferente datoriilor	0
090	(Cheltuieli cu dobânzile)	33 406 779
100	(Datorii financiare deținute în vederea tranzacționării)	0
110	(Datorii financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere)	0
120	(Datorii financiare evaluate la costul amortizat)	33 406 779
130	(Instrumente derivate – Contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor, riscul de rată a dobânzii)	x
140	(Alte datorii)	0
145	(Cheltuieli cu dobânzile aferente activelor)	0
150	(Cheltuieli cu capitalul social rambursabil la cerere)	x
160	Venituri din dividende	165 686
170	Active financiare deținute în vederea tranzacționării	0
175	Active financiare nedestinate tranzacționării, evaluate obligatoriu la valoarea justă prin profit sau pierdere	0
191	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	165 686
192	Investiții în filiale, asocieri în participație și entități asociate, contabilizate prin metode diferite de metoda punerii în echivalență	0
200	Venituri din onorarii și comisioane	25 376 363
210	(Cheltuieli privind onorarii și comisioane)	11 345 414
220	Câștiguri sau (-) pierderi din derecunoașterea activelor și datoriilor financiare care nu sunt evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere, net	20
231	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	20
241	Active financiare la costul amortizat	0
260	Datorii financiare evaluate la costul amortizat	0
270	Altele	0
280	Câștiguri sau (-) pierderi aferente activelor și datoriilor financiare deținute în vederea tranzacționării, net	0
287	Câștiguri sau (-) pierderi aferente activelor financiare nedestinate tranzacționării, evaluate obligatoriu la valoarea justă prin profit sau pierdere, net	0
290	Câștiguri sau (-) pierderi aferente activelor și datoriilor financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere, net	0
300	Câștiguri sau (-) pierderi din contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor, net	
310	Diferențe de curs de schimb [câștig sau (-) pierdere], net	26 124 512
330	Câștiguri sau (-) pierderi din derecunoașterea activelor nefinanciare, net	31 741
340	Alte venituri din exploatare	2 194 513

350	(Alte cheltuieli de exploatare)	9 960 744
355	VENITURI TOTALE DIN EXPLOATARE, NET	95 354 479
360	(Cheltuieli administrative)	52 923 951
370	(Cheltuieli cu personalul)	34 057 303
380	(Alte cheltuieli administrative)	18 866 648
390	(Amortizare)	15 064 118
400	(Imobilizări corporale)	11 821 029
410	(Investiții imobiliare)	0
420	(Alte imobilizări necorporale)	3 243 089
425	Câștiguri sau (-) pierderi din modificare, net	0
426	Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global	0
427	Active financiare la costul amortizat	0
430	(Provizioane sau (-) reluări de provizioane)	466 111
440	(Angajamente și garanții date)	7 533
450	(Alte provizioane)	458 578
460	Deprecierea sau (-) reluarea pierderilor cauzate de deprecierea activelor financiare care nu sunt evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere	72 902
481	(Active financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global)	-6 204 150
491	(Active financiare la costul amortizat)	6 277 051
510	Deprecierea sau (-) reluarea pierderilor cauzate de deprecierea investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate	0
520	Deprecierea sau (-) reluarea pierderilor cauzate de deprecierea activelor nefinanciare	264 758
530	(Imobilizări corporale)	0
540	(Investiții imobiliare)	0
550	(Fond comercial)	0
560	(Alte imobilizări necorporale)	0
570	(Altele)	264 758
580	Fond comercial negativ recunoscut în profit sau pierdere	
590	Partea din profitul sau (-) pierderea aferent(ă) investițiilor în filiale, asocieri în participație și entități asociate, contabilizată prin metoda punerii în echivalență	
600	Profitul sau (-) pierderea din active imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute în vederea vânzării, care nu pot fi considerate activități întrerupte	0
610	PROFIT SAU (-) PIERDERE DIN ACTIVITĂȚI CONTINUE ÎNAINTE DE IMPOZITARE	26 562 640
620	Cheltuieli sau (-) venituri cu impozitul aferent profitului sau pierderii din activități continue	1 854 820
630	PROFIT SAU (-) PIERDERE DIN ACTIVITĂȚI CONTINUE DUPĂ IMPOZITARE	24 707 820
640	Profit sau (-) pierdere din activități întrerupte, după impozitare	0
650	Profit sau (-) pierdere din activități întrerupte, înainte de impozitare	0
660	Cheltuieli sau (-) venituri cu impozitul legate de activități întrerupte	0
670	PROFIT SAU (-) PIERDERE AFERENT(Ă) EXERCITIULUI	24 707 820
680	Atribuibil(ă) intereselor minoritare [interese care nu controlează]	x
690	Atribuibil(ă) proprietarilor societății-mamă	x

**Informație privind activitatea economico-financiară a BCR Chișinău SA
la situația 31 decembrie 2019**

Denumirea indicatorilor	Unitatea de măsură	Normativ	De facto		
			luna gestionară	luna precedentă celei gestionare	anul precedent celui gestionar
CAPITAL					
Capitalul social	mil. lei	≥100	728,13	728,13	728,13
Fonduri proprii de nivel 1 de baza	mil. lei	≥200	402,64	401,45	397,56
Fonduri proprii	mil. lei		402,64	401,45	397,56
Cuantumul total al expunerii la risc	mil. lei		818,01	827,74	822,58
Rata fondurilor proprii totale (≥ 10%)	%	≥16%	49,22	48,50	48,33
Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază (≥5.5%)	%		49,22	48,50	48,33
Fonduri proprii/Total active	%		17,06	18,49	22,73
Mărimea calculată dar nerezerată a reducerilor pentru pierderi la active și angajamente condiționale (Referința 1)	mil. lei		31,40	35,18	38,51
Nivelul de afectare a fondurilor proprii de nivel 1 de baza	%		2,18	2,25	-2,24
Total datorii / Total capital			3,98	3,55	2,84
Cota investițiilor străine în capitalul social al băncii	%		100,00	100,00	100,00
ACTIVE					
Mijloace bănești datorate de bănci, cu excepția Băncii Naționale a Moldovei (suma de bază) (Referința 3)	mil. lei		340,70	259,23	247,56
Mijloace bănești datorate de băncile străine (suma de bază) (Referința 4)	mil. lei		324,22	242,47	236,10
Mijloace bănești datorate de bănci, cu excepția Băncii Naționale a Moldovei (suma de bază) /Fonduri proprii			0,85	0,65	0,62
Mijloace bănești datorate de băncile străine (suma de bază) /Fonduri proprii			0,81	0,60	0,59
Soldul datoriei la credite (suma de bază)	mil. lei		737,81	758,52	782,66
Soldul datoriei la credite neperformante (suma de bază)	mil. lei		37,07	37,87	63,05
Soldul datoriei la credite neperformante (suma de bază)/Fonduri proprii	%		9,21	9,43	15,86
Soldul datoriei la credite neperformante net (suma de bază)/Fonduri proprii (Referința 5)	%		0,63	0,58	1,64
Soldul datoriei la credite neperformante (suma de bază)/Soldul datoriei la credite (suma de bază)	%		5,02	4,99	8,06
Soldul activelor neperformante nete/Fonduri proprii (Referința 6)	%		2,14	2,10	3,80
Suma reducerilor calculate pentru pierderi la active și angajamente condiționale	mil. lei		84,89	85,69	101,83
Suma reducerilor pentru pierderi din deprecieri formate la active și provizioanelor pentru pierderi la angajamentele condiționale, conform Standardelor Internaționale de Raportare Financiară	mil. lei		53,50	50,51	63,31
Suma reducerilor calculate pentru soldul datoriei la credite (suma de bază) / Soldul datoriei la credite (suma de bază)	%		6,81	6,63	7,26
Total credite expirate	mil. lei		33,88	32,36	43,35
Valoarea medie lunară a activelor generatoare de dobândă / Valoarea medie lunară a activelor (Referința 7)	%		86,84	84,23	84,41

Soldul datoriei la credite în valută străină (suma de bază) / Soldul datoriei la credite (suma de bază)	%		53,86	54,50	51,81
Total active / Total capital			4,98	4,55	3,84
Suma totală a expunerilor „mari” /Fonduri proprii	ori	≤5	0,00	0,00	0,00
Suma datoriilor nete la creditele acordate la zece persoane minus reducerile pentru pierderi la credite și provizioanele la angajamentele condiționale / Suma portofoliului total al creditorilor băncii și angajamentelor condiționale la zece persoane	%	≤ 30	46,77	48,22	28,20
Expunerea netă maximă asumată față de o persoană sau un grup de persoane acționind concertat / Fonduri proprii (≤ 15%)	%		12,08	14,11	0,00
Expunerea totală maximă a băncii față de o persoană afiliată și/sau un grup de persoane acționind concertat cu persoana afiliată băncii / Fonduri proprii (<10%)	%		2,99	7,32	0,02
Total expuneri față de persoanele afiliate / Capitalul de gradul I	%	≤20	3,06	7,38	0,02
Soldul datoriei la credite, suma de bază / Soldul depozitelor (suma de bază)			0,41	0,47	0,72
Soldul creditelor acordate nerezidenților/ Total credite	%		0,00	0,01	0,47
Total credite acordate IMM-urilor	mil lei		494,31	489,79	475,53
Total credite neperformante acordate IMM-urilor / Total credite acordate IMM-urilor	%		6,47	6,51	8,75
Soldul datoriei la credite, suma de bază pe tipuri de debitori:					
Persoane juridice rezidente, inclusiv persoane fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt tip de activitate	mil lei		648,45	667,22	693,33
Persoane juridice nerezidente, inclusiv persoane fizice care practică activitate de întreprinzător sau alt tip de activitate	mil lei		0,00	0,00	0,00
Persoane fizice rezidente	mil lei		88,75	91,25	85,65
Persoane fizice nerezidente	mil lei		0,61	0,04	3,68
Soldul datoriei la credite, suma de bază pe tipuri de monede:					
acordate în MDL	mil lei		340,44	345,15	377,20
acordate în USD (echivalentul în lei)	mil lei		57,05	68,18	79,28
acordate în EUR (echivalentul în lei)	mil lei		340,31	345,19	326,18
acordate în alte valute străine (echivalentul în lei)	mil lei		0,00	0,00	0,00
Imobilizări corporale / Fonduri proprii	%	≤50	0,44	0,45	0,46
Imobilizări corporale și cote de participare / Fonduri proprii	%	≤100	0,70	0,70	0,72
VENITURI ȘI PROFITABILITATE					
Rentabilitatea activelor (ROA) (Referința 8)	%		1,19	1,00	0,85
Rentabilitatea capitalului (ROE) (Referința 9)	%		5,29	4,36	3,23
Venit net aferent dobânzilor / Total venit	%		41,83	42,13	45,17
Cheltuieli neafereente dobânzilor / Total venit (Referința 10)	%		61,27	63,98	70,19
Venit din dobânzi / Valoarea medie lunară a activelor generatoare de dobândă (Referința 11)	%		5,38	5,37	5,94
Marja netă a dobânzii (MJDnet) (Referința 12)	%		3,51	3,52	4,20
Indicele eficienței (Ief) (Referința 13)	%		126,87	121,73	115,78
LICHIDITATE					
Principiul I – Lichiditatea pe termen lung (Referința 14)		≤ 1	0,24	0,25	0,26
Principiul II – Lichiditatea curentă (Referința 14)	%	≥ 20	61,24	58,58	54,25
Principiul III – Lichiditatea pe benzi de scadență ¹⁴ (>1)			X	X	X
– pina la o luna inclusiv			2,38	2,04	1,74
– între o luna și 3 luni inclusiv			69,88	92,93	2,19
– între 3 și 6 luni inclusiv			40,27	31,23	16,05
– între 6 și 12 luni inclusiv			26,76	14,38	17,14
– peste 12 luni			18,80	35,04	18,30
Soldul activelor lichide / Soldul depozitelor persoanelor fizice (suma de bază)	%		207,33	212,06	217,65
Soldul depozitelor persoanelor fizice (suma de bază) / Soldul depozitelor (suma de bază)	%		40,04	36,56	40,34
Soldul depozitelor persoanelor juridice, cu excepția băncilor (suma de bază) / Soldul depozitelor (suma de bază)	%		57,55	56,79	57,84
Soldul depozitelor în valută străină (suma de bază) / Soldul depozitelor (suma de bază)	%		58,45	55,06	59,68
Mijloace bănești datorate băncilor, cu excepția celor de la Banca Națională a Moldovei (suma de bază) (Referința 15)	mil. lei		75,61	145,85	209,77
Mijloace bănești datorate băncilor străine (suma de bază) (Referința 16)	mil. lei		57,59	125,02	200,82
Mijloace bănești datorate băncilor, cu excepția celor de la Banca Națională a Moldovei (suma de bază) / Fonduri proprii			0,19	0,36	0,53
Mijloace bănești datorate băncilor străine (suma de bază) /Fonduri proprii			0,14	0,31	0,51
SENSIBILITATE LA RISCUL PIETEI					
Pondere activelor bilanțiere în valută străină și activelor atașate la cursul valutei străine în totalul active (Referința 17)	%		42,79	44,00	47,97
Pondere obligațiunilor bilanțiere în valută străină și obligațiunilor atașate la cursul valutei străine în totalul active (Referința 18)	%		43,11	43,75	48,07
Total active bilanțiere în valută străină/Total active	%		39,16	39,96	43,36
Total obligațiuni bilanțiere în valută străină/Total obligațiuni	%		53,95	56,08	65,01
DATE GENERALE					
Numărul total de angajați ai băncii (Referința 19)	nr.		113	114	116
Subdiviziuni ale băncii:					
sucursale	nr.		4	4	4
reprezentanțe	nr.		0	0	0
agenții	nr.		1	1	1
puncte de schimb valutar	nr.		0	0	0

Presedintele Executiv
Contabil Sef

Juan Luis Martin Ortigosa
Victoria Galben

**Спикер Парламента
встретилась с председателем
Национальной комиссии
по финансовому рынку**

2

**Деньги, показывающие
заинтересованность
государства**

3

**Лей пошел вниз:
рекордное падение
за последние 4 года**

5

Около пятисот отечественных производителей примут участие в XIX Национальной выставке «Сделано в Молдове», которая пройдет в МВЦ «Молдэкспо» с 29 января по 2 февраля, сообщает МОЛДПРЕС.

В этом году крупнейшая в нашей стране выставка будет организована Торгово-промышленной палатой (ТПП) под патронажем Правительства в партнерстве с Инвестиционным агентством и Организацией по развитию сектора малых и средних предприятий.

По словам главы ТПП Сергея Хари, на выставке будет представлено 19 стендов – 18 районов и АТО Гагаузия. «На выставке будут представлены товары и услуги более 460 отечественных предпринимателей из различных отраслей национальной экономики: пищевой промышленности, винодельческой отрасли, мебельной промышленности, легкой промышленности, техники и оборудования, научно-исследовательских учреждений и др.», – отметил Хари.

В этом году на выставке «Сделано в Молдове» будут представлены стенды предпринимателей из Румынии и Башкортостана (Российская Федерация). «Кроме того, в этом году впервые будут представлены экопродукты. Мы хотим сообщить потребителям страны, что в Республике Молдова есть органические продукты, и они производятся нашими соотечественниками», – подчеркнул глава ТПП.

Как обычно, в рамках выставки пройдут бизнес-форумы и семинары с участием госучреждений и партнеров по развитию.

Около 500 отечественных производителей примут участие в выставке «Сделано в Молдове»

Курс валют
на 29.01.2020 г.

Валюта	Ставка	Курс
USD	1	17.6107
EUR	1	19.3893
UAH	1	0.7152
RON	1	4.0581
RUB	1	0.2804

CAPITAL Market

**ВНИМАНИЮ
АКЦИОНЕРНЫХ
ОБЩЕСТВ!**

Объявления и годовые отчеты эмитентов принимаются по адресу:

ziarulcm@gmail.com

тел.: 022 22-12-87;

факс: 022 22-05-03

**Внимание
читателей!**

Газеты Capital Market можно приобрести в следующих региональных киосках Moldpresa в:

Бельцах: №132; 133; 156

Комрате: №169

Кагуле: №170

Оргееве: №150

Хынчештах: №161

Сороках: №223

Кроме того, любой номер газеты или копию можно приобрести в редакции газеты Capital Market по адресу: Кишинев, ул. В. Александри, 115.

**ВНИМАНИЮ КОМПАНИЙ – СУБЪЕКТОВ
ПУБЛИЧНОГО ИНТЕРЕСА!**

Оператор Официального механизма накопления информации IP Capital Market сообщает, что механизм накопления информации функционирует по электронному адресу: <http://emitent-msi.market.md>.

Телефоны для справок:

022 221287, 022 229445

Подпишись!

Подпишись на газету Capital Market в любом отделении «Poșta Moldovei» страны или у наших распространителей:

Moldpresa (022) 222221

Press Inform-Curier (022) 237187

“Editii Periodice” (022) 233740

ПРИГЛАШАЕМ К СОТРУДНИЧЕСТВУ!

Периодическое издание «Capital Market» приглашает к сотрудничеству рекламодателей, рекламные агентства и агентов.

Контактный телефон – 022 22 9445,

email – gt@capital.market.md

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

Председатель Парламента встретила с председателем Национальной комиссии по финансовому рынку

Спикер Парламента Зинаида Гречаная перед началом весенне-летней сессии провела встречу с председателем Административного совета Национальной комиссии по финансовому рынку (НКФР) Валериу Кицаном.

Стороны обменялись мнениями о действующей законодательной базе и еще не реализованных задачах, входящих в компетенцию НКФР. Председатель Парламента призвала в приоритетном порядке представить в законодательный форум проекты, которые обеспечат лучшую защиту интересов граждан Республики Молдова.

Официальные лица говорили об отчете НКФР, который будет представлен в установленные законодательством сроки. Зинаида Гречаная

отметила, что приоритет Парламента – защита интересов народа, обеспечение прозрачного процесса принятия решений и соблюдение обязательств, взятых Молдовой перед иностранными партнерами.

В этот же день спикер провела встречи с представителями

учреждений, которые отчитываются перед Парламентом, чтобы определить проблемы и приоритеты в среднесрочной перспективе.

Управление по связям с общественностью, Парламент Республики Молдова

Решения Административного совета Национальной комиссии по финансовому рынку

В ходе очередного заседания 27 января Административный совет Национальной комиссии по финансовому рынку (НКФР), наделенный компетенцией согласно рамочному закону, принял решения в сфере небанковского финансового рынка, в частности:

АВТОРИЗАЦИЯ:

- Разрешил проведение внешнего аудита в SA MOLDOVA-ASTROVAZ SA компанией AUDIT-CONCRET.
- Утвердил назначение Кэлина Томулец членом совета общества компании INTACT ASIGURĂRI GENERALE SA, с выдачей соответствующего разрешения.
- Отозвал лицензию Страхового-перестраховочного брокера TOP BROKER SRL на право осуществления посреднической деятельности в страховании и перестраховании в связи с добровольным прекращением посреднической деятельности.
- Утвердил регистрацию в Реестре страховых агентов и агентов банкашуранс ссудо-сберегательных ассоциаций VALEA VÎLCULUI, MIHAIENI и BRD FINANȚE, а также страховых агентов VALIANIS SERVICE SRL и SELECT ASIG SRL.

• Разрешил реорганизацию SA RĂUT из г. Ореев путем преобразования в общество с ограниченной ответственностью RĂUT-AMRI, согласно решению общего собрания акционеров от 22.08.2019.

• Разрешил государственную регистрацию учреждения OCN BATU CREDIT SRL (утвержденного решением единственного пайщика от 20.11.2019).

• Выдал разрешение трастовой компании BV FIDUCIAR INVEST SA на приобретение государственных ценных бумаг.

• Одобрил исключение из Государственного реестра юридических лиц AEI VADUL-RAȘCOV из Шолданештского района, село Вадул-Рашков, в результате ликвидации.

• Отменил прекращение банковских операций компании AEI ÎMPRUMUTUL.

НАДЗОР

• Рассмотрел результаты тематической проверки в Совместном предприятии Международной страховой компании TRANSELIT SA.

• Вынес предупреждение 15 страховым брокерам о необходимости соответствия уставного капитала.

Пресс-служба НКФР

НКФР и МВФ обсудили последние тенденции на небанковском финансовом рынке

В пятницу, 24 января, состоялась встреча миссии Международного валютного фонда с представителями Национальной комиссии по финансовому рынку (НКФР).

В ходе диалога стороны уделили пристальное внимание динамике сектора небанковского кредитования, надзор за которым с апреля 2019 года осуществляет НКФР.

Стороны согласились, что положения Закона №1 от 2018 года не отвечают требованиям, необходимым для смягчения существующих рисков, особенно такого явления, как закредитованность получателей займов. В связи с этим эксперты МВФ приветствовали инициативу НКФР о внесении поправок в профильное законодательство – соответствующий законопроект был представлен Правительству для утверждения и последующего рассмотрения в Парламенте.

Кроме того, стороны обсудили процесс реформирования молдавского рынка страхования, в том числе с точки зрения продвижения пакета законов, разработанных в партнерстве с Всемирным банком.

Председатель НКФР Валериу Кицан сообщил представителям МВФ о мерах, принятых органом по небанковскому надзору в целях укрепления нормативной базы в сфере страхования и сектора небанковского кредитования, увеличения эффективности надзора за рынком, приближения соответствия стандартам, применяемым к лицензированным субъектам.

Глава миссии МВФ Рубен Атоян положительно оценил предложения о внесении изменений в законодательство в сфере небанковского кредитования и новые законопроекты в сфере страхования, отметив необходимость продолжения внедрения мер по укреплению обоих сегментов рынка.

Пресс-служба НКФР

Внимание субъектов, осуществляющих посредническую деятельность в страховании и/или перестраховании!

Национальная комиссия по финансовому рынку (НКФР) обращает внимание ответственных лиц страховых агентов и агентов банкашуранс, что согласно ст. 48 (11) Закона №407/2006 о страховании, субъекты вправе осуществлять посредническую деятельность в страховании и/или перестраховании только после регистрации в Реестре страховых агентов и агентов банкашуранс.

Согласно отчетам, представленным страховщиками, НКФР установила, что более 130 страховых агентов и агентов банкашуранс осуществляют посредническую деятельность по договорам страхования, не соответствуя требованиям профильных нормативных актов.

В связи с этим орган по надзору сообщает, что 25.11.2019 НКФР вынесла предупреждения и предписала субъектам, осуществляющим посредническую деятельность в страховании и/или перестраховании, в течение 30 рабочих дней зарегистрироваться в Реестре страховых агентов и агентов банкашуранс.

Также НКФР уведомляет, что страховые агенты и агенты банкашуранс смогут восстановить доступ к Государственной информационной автоматизированной системе RCA Data только после регистрации в Реестре страховых агентов и агентов банкашуранс.

Пресс-служба НКФР

Спикер обсудила с руководством Нацоргана по неподкупности консолидацию возможностей ведомства

Спикер Парламента Зинаида Гречаная обсудила на прошлой неделе с председателем Национального органа по неподкупности (ANI) Родикой Анточ консолидацию возможностей антикоррупционного ведомства. Как сообщила агентству «ИНФОТАГ» пресс-служба Парламента, обсуждение проходило в рамках встреч спикера с руководством государственных органов, которые отчитываются перед Парламентом.

Анточ отметила, что одной из приоритетных задач ANI является совершенствование законодательной базы для улучшения деятельности инспекторов по вопросам неподкупности, которые являются важным звеном в надлежном функционировании органа.

Спикер попросила включить в доклад учреждения, который будет представлен депутатам, анализ проблем, чтобы сформулировать жизнеспособные предложения относительно укрепления потенциала ANI, а также подчеркнула важность безупречного функционирования органа, в том числе в контексте судебной реформы, осуществляемой в Молдове.

Также спикер провела встречу с председателем Совета по телевидению и радио Драгошем Виколом, который сообщил о необходимости назначения законодательным органом новых членов Совета, а также рассказал о трудностях в применении Кодекса по телевидению и радио. Особое внимание было уделено решениям и мерам, которые необходимы для оказания большей поддержки местным вещателям.

Председатель Парламента Гречаная подчеркнула, что все предложения о внесении поправок к Кодексу должны приниматься после широких, аполитичных и инклюзивных консультаций, чтобы нормы могли без изменений действовать в течение многих лет.

«Мы не имеем права утверждать законы, которые поляризуют и еще больше разобщают общество», – подчеркнула она.

На встрече с председателем Конституционного суда Владимиром Цурканом, который до назначения на должность был соратником спикера по Партии социалистов, стороны обсудили корректировки законодательной базы, а также действия, которые необходимо предпринять в ближайшее время.

Премьер-Министр считает несправедливым формирование цен на нефтепродукты операторами

Премьер-министр Ион Кику сомневается, что решение о формировании цен на нефтепродукты операторами рынка было справедливым.

Как сообщили «ИНФОТАГ» в Правительстве, такое мнение он высказал на первом заседании рабочей группы по анализу и эволюции цен, призванной отслеживать цены на самые важные продукты и услуги, особенно те, которые имеют высокую социальную значимость.

Премьер сообщил, что распоряжение о порядке формирования рабочей группы под руководством вице-премьера Сергея Пушкучэ уже подписано, и, помимо мониторинга динамики рыночных цен на социально значимые товарные группы, она будет следить за развитием основных макроэкономических показателей. В состав группы вошли руководители Минэкономики, Минсельхоза, Минздрава, Нацагентства по безопасности в энергетике (НАРЭ), Нацагентства по безопасности пищевых продуктов, Таможенной и Налоговой служб, Центра по борьбе с коррупцией. Рекомендуемая периодичность встреч – раз в две недели.

Кику начал заседание с обмена мнениями о росте в январе цен на целый ряд важных социальных товаров, в том числе автотопливо. Рабочая группа изучит эффективность национальных нормативных актов, применяемых регулирующими органами, чтобы понять, какие аспекты можно улучшить, чтобы препятствовать заключению картельных соглашений и необоснованному подорожанию.

Отвечая на вопрос об обоснованности цен на бензин и дизтопливо, директор НАРЭ Штефан Крянгэ сказал, что согласно изменениям в законодательство, с 2019 г. возглавляемое им агентство проверяет лишь один параметр формирования цен – чтобы операторы не превышали прибыль в 10%. При этом он отметил, что установленную законом данную норму можно легко избежать путем чрезмерного увеличения различных административных расходов, на которые у НАРЭ нет рычагов вмешательства.

По мнению Крянгэ, прежний механизм ценового ограничения, когда НАРЭ устанавливало раз в две недели потолок розничных цен на нефтепродукты, был более эффективным.

Кику также поинтересовался у руководства Совета по конкуренции относительно возможных картельных соглашений по вопросу ценообразования. Руководство ведомства ответило, что собирает информацию, но доказательств пока нет. Глава Правительства выразил обеспокоенность из-за того, что Совет, в котором работает 130 специалистов, не в состоянии выявлять и эффективно бороться с картельными сговорами.

Премьер поручил Минэкономики, Минфину и НАРЭ в течение недели изучить влияние изменения подхода к регулированию цен на нефтепродукты. «Не думаю, что было бы справедливо оставлять на усмотрение экономических агентов формирование цен на нефтепродукты. Не хочу влиять на решение рабочей группы, но призываю вас срочно провести этот анализ и выдвинуть предложения. Цены на дизель снизились, акциз вырос незначительно, а розничная цена существенно увеличилась. Пожалуйста, найдите, где экономические операторы скрывают большую часть доходов», – попросил он.

Деньги, показывающие заинтересованность государства

Полным ходом идет масштабная кампания, в ходе которой сельхозпроизводителей информируют об управлении средствами Национального фонда развития сельского хозяйства и сельской местности. Это означает детальный анализ отношений аграриев и государства с точки зрения субсидирования производителей.

Представители АИРА (Агентства по интервенциям и платежам для сельского хозяйства) проведут информационную кампанию в 34 районах согласно графику, информируя фермеров о процедурах приема и управления заявками на субсидии на 2020 год. Вероятно, будут озвучены какие-то цифры, будут цитироваться законодательные акты, но самое главное – должен состояться откровенный диалог между теми, кто просит денег, и теми, кто принимает решение.

Такие встречи позволяют подвести итог взаимоотношений, а также дают информацию, с помощью которой можно сравнить различные периоды субсидирования.

Как предусматривает закон, фонд субсидирования должен увеличиваться ежегодно на 50 млн леев в надежде, что эти деньги удовлетворят также постоянно растущий спрос на них. Размер Национального фонда развития сельского хозяйства и сельской местности в 2020 году составляет 1 млрд леев, и такая сумма выделяется впервые за всю историю субсидирования.

В 2019 году, по предварительным данным, АИРА приняло рекордное количество 7505 заявок на получение финансовой поддержки от 4476 сельхозпроизводителей на общую сумму более миллиарда леев. В 2019 году фонд субсидирования составил 950 млн леев, поэтому на этот год правительство приняло решение увеличить его и установить для АИРА три приоритетных направления финансирования.

В этом году фермеры могут рассчитывать на финансирование в пределах до пяти миллионов леев, а заявки на субсидирование на 2020 год можно подавать с 1 февраля до 31 октября.

Уже четвертый год подряд управление Национальным фондом развития сельского хозяйства и сельской местности проводится на основе положений Закона №276/2016 о принципах субсидирования развития сельского хозяйства и сельской местности, а

также Постановления Правительства №455/2017 о порядке распределения средств Национального фонда развития сельского хозяйства и сельской местности. Замена прежнего положения нынешним законом привела к большей уверенности и предсказуемости, хотя не было и нет годового отчета, где предлагались бы поправки в законодательство. Такие поправки были бы естественны, ведь дела не стоят на месте.

Закон о государственном бюджете на 2019 год предусматривал, что средства фонда будут распределены следующим образом: вклад государства в Национальный фонд винограда и вина – 25,8 млн леев; выплата долгов перед сельскохозяйственными производителями – около 352,0 млн леев; субсидии в аванс – 45,0 млн леев; постинвестиционное субсидирование – около 477,2 млн леев. В 2019 году АИРА располагало для финансирования суммой в размере 477,2 млн леев. 1 декабря 2019 года начался прием заявок на постинвестиционное субсидирование. Было получено 1760 таких заявок на сумму 326,1 млн леев или на 12% больше, чем за аналогичный период предыдущего года. Отметим, что и сумма инвестиций, заявленных производителями, увеличилась на 30%, составив около 1100,0 млн леев. Инвестиции сельхозпроизводителей и компаний из смежных отраслей, подавших заявки на финансирование, привели к созданию 406 новых рабочих мест и 495 сезонных рабочих мест.

Простое сравнение показывает, что субсидирование производителей привело к увеличению доли населения, занятого в сельском хозяйстве, с 31,7% в 2016 году до 36,1% в 2018 году, хотя их доля в ВВП снизилась примерно на 0,6%.

Интересно проследить тенденции субсидирования производителей в зависимости от их размера, ведь на протяжении предыдущих лет выгоды одних и недовольство других производителей неоднократно становились предметом

споров. С 2016 по 2019 год отмечен рост количества малых производителей, получателей субсидий. По сравнению с 2017 годом, малые производители получили помощи на 32,5% больше, а общая сумма помощи составила 327 млн леев или примерно 34% совокупного объема фонда в 2018 году. Эта тенденция сохранилась и в 2019 году, о чем говорят и данные за первую половину года.

Важно также посмотреть, достигли ли деньги, выделенные государством, заявленных целей, в том числе среднесрочные и долгосрочные стратегии повышения конкурентоспособности сельского хозяйства. За последнее время выросло число заявок на получение субсидий на проекты переработки и хранения продукции, что означает еще один шаг вперед на пути к увеличению добавленной стоимости аграрного производства. Растут площади иных плантаций, кроме виноградников. Так, в 2017 году ореховые сады занимали площадь 925 га, а в следующем году – уже на 300 га больше. Эта тенденция сохранилась и в 2019 году, несмотря на потрясения на рынке орехов. Площадь яблоневых садов выросла – с 388 га в 2017 году до 521 га в 2018 году и столько же в 2019 году. Проблемы производителей сливы с реализацией продукции отразились на конечных показателях. В 2019 году новые площади насаждений сократились. Увеличение экспортных квот для ЕС в 2020 году способно стимулировать рост площадей сливы.

И если говорить о конкурентоспособности и производительности, логично взглянуть и на техническое оснащение отрасли. В 2017 году при поддержке государства был приобретен 981 трактор, а в 2018 году этот показатель возрос до 1032 единиц.

Как я уже говорил ранее, в сельском хозяйстве полным ходом идет процесс формирования и модернизации мощностей. Суммы, выделяемые государством на поддержку этого процесса, впечатляют, хотя их и не достаточно для того, чтобы выдержать вызовы внутреннего рынка и особенно внешнего рынка. Двери внешних рынков открылись, но до нужного нам уровня благоприятствования еще далеко.

Константин ОЛТЯНУ

ТЕЛЕФОН ДОВЕРИЯ

Телефон доверия был создан в целях более эффективного сотрудничества с гражданским обществом по предупреждению нарушений и служебных злоупотреблений, уже допущенных или допускаемых сотрудниками Национальной комиссии по финансовому рынку, а также профучастниками, работающими на рынке ценных бумаг, страхования, микрокредитования и коллективных инвестиций.

Телефон доверия: (+373 22) 859-405.

E-mail: info@cnprf.md

В 2019 году экспорт молдавского вина достиг рекордных объемов

Объемы экспорта молдавского вина постоянно растут, а в 2019 году достигли рекордных отметок за последние пять лет, сообщает МОЛДПРЕС.

По данным Национального бюро винограда и вина, в 2019 году объем экспорта молдавских вин и цены на вино были на самом высоком уровне с 2014 года.

Так, в 2019 году Республика Молдова экспортировала 156,674 млн литров вина, что на 9% (12,607 млн литров) больше, чем в прошлом году. Из общего объема 94% – это вина, 3% – коньяки и дистилляты, 2% – крепленые вина и 1% – игристые вина.

Молдова экспортировала вина в 67 стран мира, а общий объем экспорта составил 3 086 млн леев, что на 9,2% (или на 0,26 млн) больше, чем в 2018 году. 74% объема экспорта – вина, 20% – коньяки и по 3% – игристые и крепленые вина.

Национальное бюро винограда и вина в приоритетном порядке продвигает и поддерживает экспорт вин в бутылках. Таким образом, в 2019 году объем вин, экспортируемых на рынки Европы и Азии, вырос. В 2019 году Румыния продолжала возглавлять список импортеров молдавского вина. В этот список также входят Польша, Российская Федерация, Китай, Чехия, Украина, Беларусь, Казахстан, Канада и США.

Объем экспорта разливного вина также значительно вырос в 2019 году, достигнув 108.002 миллионов литров. Основным направлением экспорта этого вина – Белоруссия, куда уходят 43% от общего объема.

Цифры показывают, что в десятку стран, куда Молдова поставляет разливное вино, входят: Беларусь, Грузия, Российская Федерация, Великобритания, Чехия, Румыния, Германия, Украина, Китай и Италия.

В 2019 году молдавские вина впервые попали на рынки Афганистана, Сирии, Того и Гуама. Вместе с тем после перерыва в несколько лет молдавское вино снова попало на стол потребителей из Австралии, Норвегии и Ливии.

Квоты на экспорт в ЕС столового винограда, сливы и вишни будут увеличены

Фермеры Республики Молдова смогут экспортировать больше винограда, слив и вишни в ЕС без уплаты таможенных пошлин.

Парламентская комиссия по внешней политике и европейской интеграции утвердила консультативное заключение о начале переговоров и одобрении подписания решения Комитета по ассоциации в Торговой конфигурации Республики Молдова – Европейский союз, обновляющего Приложение XV к Соглашению об ассоциации, подписанному в Брюсселе 27 июня 2014 года, передает МОЛДПРЕС со ссылкой на Управление Парламента по связям с общественностью.

Республика Молдова воспользуется дополнительными тарифными квотами с увеличением на 50% по сравнению с текущим объемом для винограда и слив и новую квоту без таможенных пошлин на вишню – 2000 тонн.

В то же время будут увеличены включенные объемы пшеницы, ячменя, кукурузы и зерновых, а также квота этилового спирта.

В свою очередь, Республика Молдова будет постепенно увеличивать объем тарифных квот на свинину и мясо птицы, молочные продукты и сахар из ЕС.

CAPITAL Market

Периодическое издание НКФР

Индекс подписки: Moldpresa: 67770. Poșta Moldovei: PM21700

Издатель: Instituția Publică Ediția Periodică CAPITAL MARKET

Регистрационный №: 1003600114204, 27 октября 2003 года

Учредитель: Национальная Комиссия по финансовому рынку

Главный редактор: Геннадий ТУДОРЯНУ

Тел.: /373 22/ 229-445

Заместитель главного редактора:

Лилия АЛКАЗЭ

Прием объявлений и отчетов:

ziarulcm@gmail.com

Тел.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58

Факс: /373 22/ 22-05-03

Адрес: ул. Василе Александри, 115. (угол бул. Штефан чел Маре)

Cod IBAN: MD69VI000022249111050MDL BC "Victoriabank", S.A., fil.11, Chișinău, BIC VICBMD2X883.

В номере использованы материалы информационных агентств "Moldpres" и "InfoMarket". Статьи, помеченные знаком ■, публикуются на правах рекламы.

Каждый материал, опубликованный на страницах "Capital Market", отражает точку зрения его автора, которая может не совпадать с точкой зрения редакции. Перепечатка текстов и фотоснимков разрешается только с письменного согласия издания.

Отпечатано в типографии "Edit Tipar Grup" SRL

Последствия выхода Великобритании из ЕС для Республики Молдова

Осталось несколько дней до «развода» Великобритании и Северной Ирландии с Европейским союзом.

Как отразится Brexit на Молдове? С точки зрения экономики, последствия выхода Великобритании из ЕС на Молдове не сильно отразятся. Но соглашения о свободной торговле и общие регулирующие нормы с ЕС потеряют силу в отношениях между Соединенным королевством и Молдовой. Их нужно будет заново обсуждать в двустороннем порядке. С уверенностью можно утверждать, что торговый обмен между обеими странами сократится. В 2015 году, по данным Национального бюро статистики, экспорт в Великобританию составил \$138,2 млн или 7% от совокупного экспорта нашей страны. Британский рынок занимал третье место после Румынии и Италии место для молдавского экспорта.

После проведения референдума по вопросу о выходе Великобритании из ЕС экспорт Молдовы сохранился на уровне более \$100 млн в 2016 году, а в 2017 году даже достиг показателя, сравнимого с рекордным, составив \$136,1 млн. В 2018 году, правда, поставки наших товаров на британский рынок снизились до 78,8 млн, а за 11 месяцев 2019 года сократились на 38% по сравнению с предыдущим годом (\$46 млн или 1,8 процента от совокупного экспорта), что стало самым крупным падением среди первых десяти торговых партнеров из ЕС.

Из-за невысокого уровня торгового обмена последствия Brexit для внешней торговли Молдовы будут незначительными. В любом случае Молдове придется вести двусторонние переговоры о торговых отношениях, тем более что британцы заинтересованы в заключении соглашения о свободной торговле с ЕС до конца этого года, и эти переговоры отнимут много времени. Сколько? Неизвестно, но переговоры по режиму свободной торговли проходят, как правило, тяжело, и не имеет значения, какие отношения были до этого.

Осенью 2018 года Парламент объявил, что Республика Молдова начнет переговоры о заключении двустороннего соглашения о политических и торговом партнерстве с Великобританией. Будущий документ заменит в двусторонних отношениях Соглашение об ассоциации, подписанное Молдовой с ЕС. Так как британские власти после референдума были заняты процессом выхода из ЕС, а в Кишиневе произошли радикальные политические изменения, то дискуссии по этому вопросу отложили до лучших времен.

Несомненно, и Великобритания, и Молдова намерены продолжить сотрудничество. «Мы хотим, чтобы между нашими странами был хороший диалог, и считаем, что Молдова является надежным партнером. Великобритания продолжит оказывать вашей стране всю необходимую поддержку», – заявил посол Великобритании и Северной Ирландии в Молдове Стивен Фишер в ходе встречи в декабре прошлого года с премьер-министром Ионом Кику.

Посол Молдовы в Лондоне Анжела Пономарева отметила в интервью, что может точно сказать, что «сотрудничество между нашими странами будет расширяться».

«Чтобы сохранить темпы сотрудничества и после выхода Великобритании из ЕС, мы в настоящее время обсуждаем с британскими коллегами адекватную юридическую формулировку, которая станет основой двусторонних отношений между Республикой Молдова и Великобританией после Brexit. Двусторонний договор, по которому ведутся переговоры, крайне важен, так как он призван заменить Соглашение об ассоциации, подписанное между Молдовой и ЕС, в отношениях между нашими странами. Могут засвидетельствовать, что обе стороны заинтересованы в этих переговорах», – отметила А. Пономарева.

И в Кишиневе, и в Лондоне прошли консультации по вопросу заключения двустороннего соглашения о партнерстве, торговле и сотрудничестве с Великобританией и Северной Ирландией, который должен вступить в силу после Brexit.

Последствием выхода из ЕС для Британии может стать ухудшение экономической и финансовой ситуации. Первыми, кто пострадает финансово от Brexit, могут стать именно граждане Молдовы, обладатели румынских паспортов, живущие и работающие в Великобритании. В результате они будут присылать домой меньше денег. В ноябре 2019 года сумма денежных переводов из Великобритании и Северной Ирландии составила \$8,4 млн, то есть 8,3% от общего объема переводов. Великобритания была третьей страной в ЕС, откуда поступало больше всего денег, после Италии и Германии. В ноябре 2015 года доля переводов из Великобритании составила 6,6%.

Выход из ЕС негативно отразится на курсе фунта стерлинга, создаст неопределенность в отношении соглашения о свободной торговле с ЕС и в отношениях с ЕС в целом. Это может вынудить британский бизнес обратить больше внимания на внутреннюю ситуацию, вместо инвестирования за границу. В Молдове работает 233 компании с капиталом из Великобритании. Сумма их инвестиций в уставный капитал составляет около 442,765 млн леев. По уровню инвестированного капитала Соединенное королевство занимает 10-е место среди основных зарубежных инвесторов в Молдове.

Brexit приведет и к определенному ослаблению Европейского союза в экономическом и финансовом плане. И это отрицательно

скажется на экономике Молдовы, так как ЕС является основным рынком сбыта молдавских товаров и одним из главных доноров.

С точки зрения поездок граждан, ничего не изменится, потому что в этой сфере в Великобритании действуют свои регулирующие нормы, отличные от норм ЕС. Молдавские граждане, у которых есть румынские паспорта, по-прежнему должны будут получать визы для въезда на территорию Великобритании. А проблемы, связанные с получением британской визы, ни для кого не являются секретом. Поэтому упрощение или либерализация визового режима станет еще одной темой будущих переговоров.

Другой вопрос связан с гражданами Молдовы – обладателями румынских паспортов (то есть гражданами ЕС), которые работают в Британии. Соединенное королевство не станет автоматически депортировать европейских граждан, не подавших заявку на получение статуса резидента Великобритании после Brexit, заверил координатор Европейского парламента по вопросам Brexit Гай Верхофстадт.

Об этом он заявил после встречи с делегацией правительства Лондона, в состав которой вошел министр Великобритании по Brexit Стивен Баркли. Верхофстадт сообщил, что получил заверение в том, что автоматической депортации не будет, а после льготного периода у них будет возможность подать заявку на право остаться в стране, объясняя, почему это было невозможно сделать в рамках обычных процедур.

«Что будет с этими людьми после окончания льготного периода? Автоматической депортации не будет», – подчеркнул Верхофстадт в интервью ВВС.

Этот год покажет, насколько реальны были прогнозы, особенно пессимистические, а также как отреагируют экономики стран на «развод» с одной из самых крупных экономических держав Европейского союза. Станет ясно, будет ли это шоком, или выход пройдет в мирном русле, и дверь останется открытой для новых соглашений, которые необходимо заключить в разумные сроки, чтобы не оставлять место неопределенности.

Brexit не касается нас напрямую, но его последствия мы ощущаем на себе. Поэтому он нас и интересует.

Влад БЕРКУ

Правительство Молдовы в рамках новой налогово-бюджетной политики создаст четкие и стабильные правила деятельности экономических агентов

Об этом заявил премьер-министр Ион Кику на встрече с представителями Национальной конфедерации патронатов Молдовы, на которой стороны обсудили меры, необходимые для стимулирования деловой активности.

Ион Кику призвал работодателей к конструктивному диалогу, чтобы преодолеть сообща имеющиеся проблемы. Представители патронатов назвали ряд препятствий, с которыми сталкиваются экономические агенты различных областей, таких как нехватка рабочей силы, необходимость регулирования государственных проверок, модернизация Трудового кодекса. Подчеркивалась важность укрепления государственной политики в области строительства в рамках одного министерства, а также установления долгосрочной налогово-бюджетной политики. Среди других обсуждаемых тем – талоны на питание, предпринимательские патенты, проведение открытых торгов, налоги HORECA, реформа правосудия и т. д.

Премьер изложил видение Правительства по решению затронутых на встрече проблем. В части, касающейся ослабления госконтроля, он уточнил, что в ближайшее время Экономическая полиция будет распущена. Что касается налогово-бюджетной политики, было подтверждено намерение Правительства создать четкие и стабильные правила деятельности экономических агентов, поэтому патронаты приглашены на переговорную платформу, запущенную Минфином, чтобы к маю были установлены цели налогово-бюджетной политики на 2021 г.

Премьер также подчеркнул, что все упомянутые проблемы требуют системного подхода, а Правительство открыто для сотрудничества с социальными партнерами в поисках решений.

Агентство публичной собственности представит критерии отбора субъектов для приватизации и ликвидации

По сообщению Министерства экономики и инфраструктуры, о критериях отбора субъектов, не подлежащих, или наоборот, подлежащих приватизации и ликвидации, сообщил глава ведомства Анатолий Усатый во время встречи с миссией МВФ, находящейся в Молдове с рабочим визитом.

Детали документа не сообщаются, однако отмечается, что он будет содержать передовой международный опыт по совершенствованию политики улучшения управления госпредприятиями. Также стороны обсудили темы, связанные с энергетической безопасностью; диверсификацией источников электроэнергии и природного газа; дорожной инфраструктурой и экономическим прогрессом, достигнутым нашей страной в 2019 г.

Говоря об экономическом росте в 2019 г., Анатолий Усатый отметил, что на него в основном повлияла интенсивная инвестиционная активность, более высокий уровень частного потребления, чем в предыдущем году, который в значительной степени поддерживается увеличением зарплаты, а также ростом в промышленном, сельскохозяйственном и строительном секторах.

В то же время наблюдается замедление внешней торговли в результате замедления роста мировой экономики, особенно в странах, которые являются основными торговыми партнерами нашей страны. Миссия МВФ находится в Молдове с 22 января по 5 февраля.

Стратегию индустриализации страны до 2030 г. выставят на общественное обсуждение

По сообщению Министерства экономики и инфраструктуры, об этом шла речь на встрече с представителями бизнес-среды, работающими в промышленном секторе.

Стратегия направлена на увеличение доли промышленности в ВВП, увеличение объема экспорта промышленной продукции, насыщение внутреннего рынка отечественными товарами, обновление предприятий, привлечение иностранных и внутренних инвестиций, увеличение доли работников в отрасли и др.

Проект стратегии несколько раз обсуждался как внутри межведомственной рабочей группы, так и на уровне Экономического совета при премьер-министре. Минэкономики и инфраструктуры разработало проект Стратегии индустриализации страны до 2030 г. при поддержке Немецкого агентства по международному сотрудничеству.

В 2019 г. Государственная налоговая служба пополнила бюджет на 39,1 млрд леев, что на 6% больше, чем в предыдущем году

В то же время, по сравнению с 2017 г., отчисления ГНС в национальный публичный бюджет выросли на 19,6%, а в сравнении с 2016 г. – на 41,6%.

Такие данные были представлены на заседании в Минфине, в ходе которого ГНС отчиталась о результатах своей деятельности в 2019 г.

Гендиректор учреждения Людмила Ботнарь отметила, что в конце 2019 г. в Государственном налоговом регистре было зарегистрировано 314,1 тыс. налогоплательщиков, которые занимаются предпринимательской деятельностью.

В ходе заседания также были утверждены планы и основные задачи ГНС на 2020 г.

InfoMarket

На прошлой неделе молдавский лей резко обесценился. Если 9 января евро стоил 19,17 лея, доллар – 17,23 лея, то 27 января евро продавался за 19,48 лея, а доллар – за 17,45 лея. То есть национальная валюта обесценилась на 2,15% по отношению к паре евро/доллар, что стало самым резким падением за последние четыре года.

В прошлом году мы уже пережили такой валютный шок, тогда за неделю лей упал на 1,8%. Все были обеспокоены тем, что падение длилось три недели подряд.

«В последней половине года лей постоянно рос в цене по отношению к евро и доллару США, а этот год начался с самых лучших котировок за последние пять лет. Но на прошлой неделе лей упал в цене. В целом ничего плохого не произошло. Валютный рынок стремится к равновесию, спрос и предложение находятся примерно на одном уровне, при этом у НБМ есть более 3 миллиардов долларов в виде валютных резервов», – отметил экономист IDIS Viitorul Вячеслав Ионицэ.

БОЛЬШОЙ СПРОС НА ВАЛЮТНОМ РЫНКЕ

На прошлой неделе отмечалось массовое приобретение валюты, характерное для этого времени года, и НБМ посчитал нужным не проводить интервенции на валютном рынке.

По словам Ионицэ, Нацбанк должен обеспечить плавное колебание валютного курса, чтобы не причинять ущерб обществу. Согласно эмпирическим данным, можно заметить, что обесценивание/подорожание молдавского лея по отношению к евро/доллару в пределах 3% ежемесячно население не замечает, но когда такое обесценивание происходит в течение одной недели, появляются опасения на рынке, и вот этого следует избегать насколько возможно.

С начала 2019 года лей обесценился на 1,8% по отношению к американскому доллару в номинальном выражении (с 17,14 лея за 1 доллар по состоянию на 01.01.2019 до 17,44 лея по состоянию на 30.11.2019), а по отношению к евро подорожал на 1,7%. Основными факторами, обусловившими обесценивание лея, стали сокращение поступления валюты от денежных переводов из-за границы и политический кризис в июне. Кроме того, на динамику валютного курса повлияли колебания доллара США на международных

валютных рынках и денежная политика НБМ.

В январе – ноябре 2019 года уровень покрытия чистого спроса валюты со стороны экономических агентов путем чистого предложения от физических лиц составил 93,7% (106,1% в январе – ноябре 2018 года). Дефицит валюты на рынке в основном обусловлен сокращением предложения валюты со стороны физических лиц из-за снижения притока валюты от денежных переводов из-за границы и роста спроса хозяйствующих субъектов на валюту.

В валютной структуре чистого предложения иностранной валюты физическими лицами наибольшая доля по-прежнему принадлежит евро – 70,3% (-1,9 п. п.). Второе место сохранил российский рубль – 11,5% (-1,6 п. п.), третье – доллар США, его доля составляет 6% (+2 п. п.).

В ноябре уровень покрытия чистого спроса валюты со стороны экономических агентов посредством чистого предложения валюты физическими лицами составил около 103,9%. В этих условиях НБМ в ноябре осуществил чистые закупки валюты на межбанковском валютном рынке на сумму 11 млн долларов.

С начала года Нацбанк произвел чистые покупки на межбанковском валютном рынке на сумму 5,1 млн долларов.

Официальные резервные активы на 31 декабря 2019 года исчислялись на уровне 3 млрд 59 млн 63 тыс. долларов, что на 4,09 млн долларов больше, по сравнению с 29 ноября 2019 года, когда они составляли 3 млрд 55 млн 54 тыс. Увеличению официальных резервных активов способствовали не только интервенции НБМ на внутреннем валютном рынке в виде приобретения валюты, но и получение Министерством финансов грантов для поддержки бюджета, а также увеличение обменных курсов валют, входящих в состав валютных резервов по отношению к американскому доллару.

ОБЕСЦЕНЕНИЕ ЛЕЯ В 2019 ГОДУ ПРИВЕЛО К РОСТУ ИНФЛЯЦИИ

Резкое обесценивание в 2019 году стало одним из факторов роста инфляции, что еще раз доказывает необходимость избегать резких движений молдавского лея. По информации НБМ, инфляция в ноябре 2019 года составила 6,6%, по сравнению с 0,4% за аналогичный период 2018 года. Годовая инфляция (в ноябре 2019 года по сравнению с ноябрем 2018 года) превысила верхний вариативный предел допустимой инфляции, установленный НБМ (плюс-минус 1,5% от 5%), составив 7,1%. Среди основных факторов, повлияв-

ших на рост цен в текущем году, – усиление внутреннего спроса в результате экспансионистской налоговой политики, неблагоприятных климатических условий летом текущего года и рост тарифов на электроэнергию для бытовых потребителей в результате решения Национального агентства по регулированию в энергетике (НАРЭ).

Цены на продукты питания в ноябре 2019 года выросли на 10,6% по сравнению с декабрем 2018 года. За этот период выросла цена на картофель на 52,3%; свежие фрукты – на 45%, яйца – на 25,1%; свежие овощи – на 13,6%, рыбу и рыбные консервы – на 9,3%, мясо и мясные консервы – на 6,2%. В результате рост цен на продукты питания больше всего повлияли на совокупный Индекс потребительских цен (ИПЦ), увеличившийся на 4,1 п. п. Рост цен на фрукты отразился на увеличении индекса потребительских цен в виде роста на 1,2 п. п. цен на овощи, мясо и мясные консервы – на 0,5 п. п.; картофель – на 0,4 п. п.; хлебобулочные изделия, молоко и молочные продукты – по 0,3 п. п., рыбу и рыбные консервы – на 0,2 п. п. В целом динамика цен на продукты питания в Молдове обусловлена сезонным характером экономики: летом наблюдается сильный спад цен на овощи, фрукты, картофель и т. д., зимой они растут.

Цены на непродовольственные товары в ноябре 2019 года выросли на 4,5% против показателя декабря 2018 года, в частности, в результате роста цен на сигареты – на 27,9%, мебель – на 6,2%, одежду – на 5,6%, холодильники и морозильники – на 5,1%, обувь – на 4,6%, стиральные машины – на 3,8%, автомобили – на 3,1%, стройматериалы – на 2,3%. Также снизились цены на топливо на 1,6%. Колебания цен на непродовольственные товары стали следствием динамики обменного курса национальной валюты. К тому же рост минимальных цен на сигареты, реализуемые в Молдове, согласно Закону о государственном бюджете на 2019 г., привели к повышению цен на эту категорию товаров.

Тарифы на коммунальные услуги, оказываемые населению, увеличились на 3,4% по сравнению с декабрем 2018 года, вследствие роста расходов на образование на 6,2% (обусловленных, в частности, увеличением цен в детсадах на 5,5%). Кроме того, выросли тарифы на электроэнергию на 10%, по решению НАРЭ от 16.08.2019. В целом влияние тарифов на услуги на совокупный ИПЦ было незначительным (0,9 п. п.), 0,4 п. п. из которых приходятся на тарифы на электроэнергию.

Виктор УРСУ

Нацбанк обнародовал приоритеты в области банковского надзора на 2020 год

Национальный банк Молдовы намерен в 2020 г. сосредоточить усилия на семи направлениях банковского надзора в целях защиты интересов вкладчиков и обеспечения стабильности и жизнеспособности банковской системы.

Как сообщает «ИНФОТАГ» со ссылкой на сайт НБМ, одним из главных направлений надзора остается анализ процедур внутреннего управления и менеджмента рисков, а также адекватная оценка достаточности капитала и ликвидности.

В нынешнем году банки впервые представят отчеты о процессе оценки достаточности внутренней ликвидности (ILAAP). Таким образом, НБМ оценит прочность, эффективность и комплексность структуры по управлению рисками ликвидности и финансированию.

Другим приоритетом является борьба с отмыванием денег и финансированием терроризма. С целью дальнейшего применения международных стандартов НБМ в 2020 г. активизирует усилия по эффективному выполнению рекомендаций Комитета MONEYVAL (Совета Европы).

В то же время Нацбанк усилит тематический контроль на местах и сосредоточится на оценке кредитного и операционного риска.

«На протяжении 2019 г. кредитный портфель банковского сектора регистрировал положительные тенденции. На конец года доля неблагополучных кредитов в общем объеме кредитов снизилась на 3,0 п. п., составив 9,5%. Хотя банки добились значительного прогресса, необходимо продолжать меры, и НБМ будет следить за тем, как коммерческие банки будут внедрять стратегию по сокращению неблагополучных кредитов», – говорится в сообщении регулятора рынка.

НБМ оценит и меры, предпринятые банками для усиления процедур физической безопасности.

Пятым приоритетом является проведение детальной оценки планов восстановления деятельности банков, чтобы определить достоверность его ключевых компонентов, таких как управление, определение критических функций, варианты восстановления, подготовительные меры, сценарии стресс-тестирования и план коммуникации.

В зоне особого внимания НБМ останутся и риски, связанные с информационно-коммуникационными технологиями (ИКТ). Национальный банк Молдовы продолжит оценку банков на соответствие Регламенту о минимальных требованиях для информационных и коммуникационных банковских систем.

Еще одним приоритетом является оценка рисков, связанных с использованием платежных систем. НБМ будет уделять основное внимание проверке внедрения новых электронных банковских продуктов и услуг, оценке существующих автоматизированных систем дистанционного обслуживания, а также оценке условий прозрачности и информированности.

Агентство по возврату имущества, полученного преступным путем, арестовало в 2019 году активов на 2,6 млрд леев

Агентство по возврату имущества, полученного преступным путем, работающее при Национальном центре по борьбе с коррупцией (НЦБК), в 2019 г. арестовало имущество на сумму 2,614 млрд леев (\$153,8 млн).

Как сообщила агентству «ИНФОТАГ» пресс-служба НЦБК, речь идет о 803 активах и счетах, полученных в результате совершения мошеннических и иных преступных действий. Информация об активах была получена от различных прокуратур и подразделений полиции по 67 уголовным делам.

По типу имущества, изъятого Агентством, на первом месте находятся автомобили – 201 единица, сельхозугодья – 140 участков, банковские счета – 66, нежилые сооружения – 60, дома и квартиры – 59, земля под застройку – 58, самолеты, акции и пр. Согласно процедуре, деньги от их продажи перечислят в государственный бюджет.

Агентство по возврату имущества, полученного преступным путем, является автономным подразделением НЦБК. Его задача – управление конфискуемым у преступников имуществом, включая и поиск возможностей его возврата настоящим владельцам. Структура была учреждена в марте 2017 г. решением Парламента РМ.

В 2020 году запланированы работы по ремонту дорог Молдовы почти на 6 млрд леев

Программу восстановления и модернизации дорог в Республике Молдова, которую предстоит внедрить в этом году, представил министр экономики и инфраструктуры Анатолий Усатый. По его словам, всего в 2020 году запланированы торги на проведение работ на сумму около 6 млрд леев, передает МОЛДПРЕС.

Как уточнил министр, в этом году начаты торги в рамках восстановления и модернизации трассы Бельцы – Флорешты R13 (40 км), работы оцениваются в 704 млн леев; восстановления участка G50 Флорешты – Николаевка – Сынжерей (150 млн леев); ремонта трассы R26 Михайловка – Чимишлия (65 млн леев); ремонта и модернизации трассы Каушаны – Штефан-Водэ (132 млн леев); ремонта и модернизации участка дороги R31 Тудора – Паланка (100 млн леев); восстановления участка R36 Твардица – Чадыр-Лунга (100 млн леев); модернизации первой кольцевой дороги M2 мун. Кишинев (410 млн леев); ремонта и модернизации соединения G98 Лозова – M1 (90 млн леев); ремонта участка G109 Делакзу – Бульбоака (120 млн леев); восстановления участков Михайловка – Валя Пержей и Чимишлия – Яргара – 145 и 165 млн леев соответственно, а также восстановления и модернизации участка Баурчи – Конгаз (45 млн леев).